ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު

ނަސީމާ މުހައްމަދު

މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި ދިވެހި ލިޔުންތަކުގެ ތެރެއިން، އެންމެ އިތުބާރުކުރެވޭ، އެންމެ ގިނަދުވަސްވީ ލިޔުންތަކާއި ރަސްމީ "ލޯމާފާ" ގެތަކުގައި، ލިޔުއްވާފައިވާ ރަދުންގެ ބަސްފުޅުތައް ލިޔެފައިވާ ލޯމާފާނުތަކެވެ. މިފަދަ ލޯމާފާނުތަކުގައި ލިޔެފައި ހުންނަނީ އާދައިގެ ރަސްރަސްކަލުން އާރާސްތު ކުރައްވާފައިވާ މިސްކިތްތަކާއި ބިންބިމު ވަގުފުކުރައްވައިފައިވާ ބިންބިމާއި، މިފަދަ ބިންބިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޤަވާޢިދު ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ބިންބިމާއި ކަމުކަމެވެ. މިފަދަ ކަންކަން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ރަސްރަސްކަލުންގެ ވަޒީރުންނާއި، އެބޭފުޅުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ކަންތައްތަކެއްވެސް ލޯމާފާނުތަކުގައި ހިމަނާފައި ހުރެއެވެ. ކުރީ ޒަމާނުގެ ކާނޫނު މުސްލިމުކަން ލޯމާފާނުތައް އެބަ ކިޔަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭނެއެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ތާރީޚުގައި ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި، ލޯމާފާނަކީ، "ރަދުންގެ އަމުރުފުޅުތަކާއި ތާރީޚު ވާހަކައެއް ލިޔުމަށް ތަރުޖަމާ ނަމަވެސް އެއީ ދިވެހިބަހުގެ ހަމައަށް ވާސިލުވެފައިވާ ރަސްމީ ލިޔުމެވެ. ލޯމާފާނު ނަމަވެސް "މަލޯފާނު" ހިނގައި ދިވެހިބަހުގެ ބަސްތަކުގައި ފާހަގަކޮށްލެވޭ ބައެއް ލޯމާފާނު ދިވެހިބަހުގެ އެއްގޮތަކީ "ލޯމާފާނު" ނަމަވެސް ލިޔުމުގެ ގޮތުން ލިޔުއްވާފައިވާ ތަނެއް އިރުއިރުގަ ލޯމާފާނު ކުރިއަށް ލޯމާފާނު ކިޔުމަށް މުހިއްމު ލިޔުއްވުމަކީ ކުރީ "ލޯމާފާނު" ކިޔަނީ ޗަކޫސީކާ ރަނގަޅު ތަރުޖަމާ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން ދިރާސާކުރެވިފައި ހުރި "ލޯމާފާ" މިފަދައިންނެވެ.

"ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު" އަކީ، މިސްޓަރ އެޗް.ސީ.ޕީ.ބެލްގެ މޮނޮގްރާފުގައި "އެޕެންޑިކްސް ލޯމާފާނު" ޑީ ނަމުން ނިސްބަތްކޮށްފައިވާ ލޯމާފާނެވެ. ނަމަވެސް، މިލޯމާފާނުގައި ލިޔެފައިވާ ހަދަންޖެހޭ ދަނބިދޫގެ ވަކިތަކެއް ކަމަށްވާތީ، މިލޯމާފާނަށް އަޅުގަނޑު ނަންދީފައިވަނީ "ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު" ގެ ނަމުންނެވެ.

"ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު" ދިރާސާކުރުން ތަރުޖަމާ ކުރައްވާފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ސްކޮޓްލޭންޑުގެ ޕްރޮފެސަރުންގެ ޖީ.ޖޭ. ވިލްހެލްމް ގައިގަރގެ ނަމަށް ނިސްބަތްކޮށްފައިވާ ޕްރޮފެސަރ ޖީ.ބީ. ޑިސެނާޔަކަވެ. މިފޮތުން ދެސައްތަ ކުރައްވާފައިވާ އަލްލާމާ ބަސްރާ އަލްމަދު ކަނޑުކުގެ އަދިއާ ބައިވެރިވި ދަރުސްތަކެވެ. އަދި މިފަހުން ތަކުގައި އަލްލާމާ އަލީ ނަޖީބާއި އަލްލާމާ އަބްދުލް ޝަރީފު އަލީބާ އެތިބީ ފަރުނަސަރަ، ވިއިހެރިގެތަކާ ކަމަކަށް އެފަދަ ލިޔުއްވައިފައިވާ.

ދަންނަވަން ބޭނުމެވެ ތިޔަބޭކަލުން އެހީ ވެރިކަ ދުލިމާ ބާލާ ވިޔަސް
ކުރައްވައިފައިވާ ވަރަށް ރަނގަޅު ތަރުޖަމާއެކެވެ. އެއީ 4 ޑިސެމްބަރ 1982 ގައި އެޤައުމު ސާފުކުރައްވައި

ލިބިދާނެ ތާރީޚުން، މަޢުލޫމާތުތައް އާ ގިނަ، ވަރަށް ދިވެހިންނާބެހޭ އުޅުނު އެތަނުގައި، ނަރުއުވުމުން
ދިވެހިންނަށް ލިބުނެވެ.

ދަންބިދު ތޮމްސަން ތިރީހަތަރުވަނަ އަހަރު ފުރާތަލާ، މިފަދަ މަސައްކަތް ވަރަށް
ޝައުގުވެރިކަމާއެކު ކުރައްވާ ދިވެހި ބަހުރުވައިގެ އެންތްރޮޕޮލޮޖީގެ އަރުތުރުކަރު އަލީ ނަޖީބެވެ. މައުމޫނުގެ
ފަރާތުން އެލެކްޓްރޯނިކް އިންޖިނިއަރިންގ ކިޔަވައި، އަލީ ނަޖީބު މިއުސިއަމްގެ ފާރަވެރިޔާ 1966 ވަނަ
އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީ. ކުރެއްވުމުގެ ބޭފުޅަކީ ފަށައިގަތް އާސާރީ ތަހުގީގާތުގެ ފަރާތުން ސަރުކާރަށް 22
- 04 - 1983 މ. ކުރީން، މިއުސިއަމްގެ ނިގާހުވެރިއެއް ހަމަޖެހުނު އަހަރުގެ ނަމުން
އެވެއިބިވިފަކާ ކަލޭޖެހިއެވެ. އެދި! އާސާރީގެކަމުގައި އަހަރުގެ ތާރީޚު ކުރަން ކަމަށް ސަބަބަކީ
އަހަރުގެ ދިގު މުއްދަތުވެ.

އަލީ ނަޖީބަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭ ވަނަވަރު ފުރަގަސް މިއުސިއަމް ވަރަށް މަތީ ފެންވަރެއްގައި ކުރެއްވި
ބޭފުޅެކެވެ. އެއްބަސްވެފައިވާ އިސްލާމްގެ ދައުލަތުގެ މިއުސިއަމްގެ ދިވެހިރާއްޖޭ ނަމަ ބޭފުޅުންނަށް
ދަންނަވަދެއްވެ. އިންސާނިއްޔަތު އެކުލަވާ އާސާރީ ތަރިކަ، އެމްޕާޔަރ ހީރޯ ނަޖީބު އަލީ ކަލޭގެ
ފެނުނު އެވެލާނަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަހުގީގީ ކުރެއްވުމަށް ދަސްކުރުން ޗާރުޓު ފުރަތަމަ ކުރެއްވުމަށް
ކުރެއްވުމުގެ މިއުސިއަމްގެ ތަހުގީގާތު. ދަސްކުރީ ސިންގަޕޫރު އެވެ ހާސް ސްރީލަންކާއިން
ފުރަތަމަ ތަހުގީގާތުކުރުން ވާނެ. އެއްސަލާމަތް ބާރުލުމެއް ސަރުކާރު އެރުވުނުމެއް، ދިވެހިން ކުރިން
ބިންގަލު އުޅުން އާރާރި ތޮއްޖެހި ތަހުގީގާތު ކަމެއް، އަލީ ނަޖީބުގެ މިއުސިއަމްގެ
މަދުވެގެންވެ. ފާރަވެރިކަމުގައި ޝައުސުކުރީ ބަސްއާމްކާ ކުރެއްވި ސިންގަ
ބަސްއާމްމީ ބެނުންދާ ކުރެއްވެ. މިއުސިއަމްގެ ސަރުކާރު އަހަރު ވަގުތުކުރުމުގައި
ހުވަރިން، ކުރެއްވި މިއުސިއަމްގެ ބަދަލުގެ މަގާމަށެވެ.

އެތުރެއްސުގެ އެރުމުގެ އަލީ ނަޖީބު، އާސާރީތަކުގެ އަރިވާ ނުހާވަރާ އަމިއްލަ
މިއުސިއަމްގައި ދިރާސާއިން މިއުސިޔަމް ތަހުގީގާތުގެ ފަރާތުން ނަމަވެސް، މިތަނުގައި މިހާރުވެސް
ކާމިޔާބުވެއެވެ. އެވެލޭގައި ހުރިމިހުން ފެނިފައިވާ މިއުސިއަމްގެ ވަރަށް "ހަރު"
ދިރާސާކުރެވޭ. މިދިޔައިން ރިފަރިކުރުން، އެކުރުމުގެ އާދަގައި ކުރެއްވި އާސާރީގެ ބޭނުން މިއުސިއަމްގެ
އަދި ވަރަށް ކުރެއްވެ. އަދި ހުއްޓައިލާން ފަރަގުކުރެވޭ ދިވެހި އާދަކާދަ ދައްކަން ދިވެހިސަބަބު މިދަދު
މިތަނުގެ ތަހުގީގާތުން އަމިއްލަ ދިވެހިންނަށްވެ. މިތަނުގައި ކާމިޔާބުކުރުން ތަހުތިރާ
ކުރެވުނީ، މިދަދު "ހަރު" ދިރާސާގެއަށް ނިކަނު ނުދަން ބަރަށް ކުރި އަހަރުގެ މުސާރަތަކުގެ ހުރި
މިނިވަން ބަސްގެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާސާރު ފެނުނަވަރު ހުރިހާ ތަނުގައި އެތަ ތަނުކަމުގެ އަހަރު
މިތަނުގައި މަސައްކަތްކުރެވުނު، މިސާލު ފުރަތަމަ ކަންތަށް ބޮޑު ތަހުގީގާތުން ބެލެހެއްޓުނެވެ.

ދަންބިދު ތޮމްސަން މިތަނުގައިވެސް ކުރިއެ ތަރުޖަމާ ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުގެ ފާހަގަ އަހަރު 583
ވަނަ އަހަރުގެ ތަހުގީގައި ކުރަން އަމިއްލަގެ މިތަނުގައިވެއެވެ. ހިޖުރީ ސަނަތުން ބާވާތް، މީލާދީ
593 ވަނަ އަހަރެވެ. މިވިދާޅުވި ބޭނުންކުރަހާ ހާރުގެ ހިނގައިދާފައި ސަރީ ގައުމުތަކު
ތަރީޚުގެ ތަހުގީގުގެ ހިސާބުން އަހަރު ތަހުގީގައި ކުރަން މިގައި މިތަނުގައިވެ. މިހާރު ސަރުކާރުން

ބަލާއިރު މިއަހަރު ދިމާވާ ދުވަސްވަރަކީ 1196 ވަނަ އަހަރުގެ ޝަޢުބާނުމަހުގެ 24 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 1197 ވަނަ އަހަރުގެ ޝަޢުބާނުމަހުގެ 12 ވަނަ ދުވަހާ ދެމެދުގެ ދުވަސްވަރެވެ.

ދަނބިދޫ ލޮމާފާނުގެ ފޮތިތަކުގައިވެސް، އިރުގެ ދިވެހި ހިސާބު އަކުރުން ނަމްބަރު ޖަހައިފައި ކަމަށްވާތީ، މީލާދީ 16 ޤަރުނު އިންސާނުންނަށް އަރަބިއްޔާ ނަމްބަރު އެނގިއްޖެއެވެ. މީލާދީ އަންނަނބަ 14 ނަމްބަރު ޤަރުނު ގިނަ ބަޔަކު ނުވަތަ ބައެއް ޤަރުނުގައި ނެތެވެ. އެހެން ކޮޅަކުން ލިޔެވިފައިވާ ދިވެހިކަމުގެ ފެށުމާމެދު 14 ވަނަ ޤަރުނު ނިމިގެން ދަނީ ހިސާބުގެ މިހާރުގެ ޤަރުނު 15 ޤަރުނުއެވެ.

މިލޮމާފާނު ހިސާބުފައިވާ ވަރަށް ރީތި، ސާފު ހިސާބުތަކުން، އެވަގުތު އަކުރުތަކުގެ އަދި ކުރު

ބޯކަނބައި ހިނގާދާއި ހިސާބުފައިހުރި އެވަގުތުކުރުގެ ހިސާބުތަކުކުރަނިވެގެ، އަކުރުތަކުގެ ސިފަތައް ރީތިވެ،

ތިރައްޕާފައިވާ މިލޮމާފާނު ބަރަކަތްތެރި ލިޔުމެއް ކަމުގައި 160 އަހަރު ކުރީގެ

ހިސާބުތަކެވެ. ބަރަކަތްތެރި ލޮމާފާނު، އަކުރުތަކުގެ ސިފަ އަދިވެސް އަކުރުން ދިވެހި އަކުރުން

ބަދަލުވެފައި ފާނަވައިފައިވާ ދުވަސްވަރުގެ ހިސާބުތަކުގެ ތަރައްޤީ، 1922 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ސީ.ޕީ. ބެލް

ދިރާސާކޮށްފައިވާ ފަރުމާކޮށް ހިސާބުކުރެވެ. އެސްނަފްގަނޑު، ދަނބިދޫ ލޮމާފާނު ހިސާބުފައިވާ އަކުރަށް "އެވެލާ

އަކުރު" އެނގޭ ރީތިކަން ހިސާބުފައިވާ ދުވަސްވަރުގެ އަކުރު ކަމަށްވެސް ބެލެވިފައެވެ. މިލޮމާފާނުގެ

ފަރާތުގެ ބޮޑުކޮށްފައި، ރަދުންގެ ސިއްކަތަކުގެ ރަސްމީ ބަރަކާތްތަކެއް، ނަމަ ބޮޑުކޮށް ކިރިޔާނާއި ބޮޑުކޮށް،

ދަސްކުރާ އަކުރުގެ ބަވަޒަވާގެ ރަސްމީ ރަސްމީކަން، ފޮޓޯއަކަކުން ދިރިގެން ހިސާބުފައިވާއެވެ. ފުރަގަސްކުރަވާ ގަޑިގައި،

މުއައްރިޚުން ހިސާބުފައި ހުރިކަން، މިހިސާބުގައިވާ ހެއްކަ ދިރާސާކުރަވެ. މިލޮމާފާނު ހަރުދަނާގޮތް، މުހިއްމު

ހިސާބު ބެލުމާމެދު ދިރާސާ ހަމަކުރެވޭ ހަމަކަމަށް ކާރިހާގެ ބަޔާނާއި، ގަބޫލުއެކޭ

މަޤާމުގެ އަކުރުދިރުން ހިސާބުދޭ ފަރުވާދީ ފުރަތަމަ ހުރީ މިހިސާބުގެ ހަމަކަމުގެ، ދިރާސާގެ ދުރު

ފަރުވާގެ ބަޔަކު ބަޔާނުގެ ސަރުކާރުގެ ހިސާބުފައިވާއެވެ.

ދަނބިދޫ ލޮމާފާނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ، މިހާރުން 1196 ވަނަ އަހަރު (ހިޖުރައިން 593 ވަނަ އަހަރު) ގަނޑުފަތުގެ ބަރަކާތް އަރިހަށްގެން ދަނބިދޫ އިސްލާމް ދީނުގެ ހިފެހެއްޓެވެ. މިހާރުން 1153 ވަނަ އަހަރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށުން އިސްލާމްވުމުގެ ފަސްދުވަސް، ބަރައްޖޭގެ ދިރިހުރި މަޤާމުގެ

އިސްލާމްދީނަށް ހަރުދަނާވެގެން، ފުރަތަމަ ހިސާބުތަކާއި ސަރުކާރު، ބަރައްޖޭގެ ދަރަޖަތަކުގެ

ދިރިހުރިކަން، ހިސާބު ބަނޑުހުރުން އަދިރާގެ ފަރުބަދަތަކަށް އެދިވާނީ ބަސްބަސްތަކުގެ އިސްލާމީ މާ

އަވަހަށް ދާރުގައި ރަށުގެ ސަރުކާރު. ދަނބިދޫ ލޮމާފާނުގެ އެއްވެސް ހިސާބުގެ ދުރުން ހިސާބުވާ

އިސްލާމް ލޮމާފާނު އެއްގަމުގައި، އިސްލާމް އިސްލާމްވުމުގެ 1195 ވަނަ އަހަރެވެ. ހަރުދަނާގޮތެއް

އިސްލާމް، ދަނބިދޫ، ގަން، މުސްޒީ، މިދަރުމަތިން ބޮޑުސޯބު ދިރާގެ ބަޔަކުގެ ރަށުގެ ހަރުދަނާވެ.

ވަރަށް ދަރަޖާ ކަށިކޮޅުގައި، ވަރަށް ބިރު ހަރުދަނާގެ އެކި އަދަދުތަކުގެ މުހިއްމު ކަމެއްގެ

ފަރާތުން ދަރުމަވެރި ފަސްކަނޑު ވެލާފިޔާގެ. އެއްބަސްވެ ހިސާބުތަކެވެ، ދަރަޖައިން އެތި ފަރާތުން

ބަރުމާގެ ވިޔަފާރީގެ ހަރުދަނާކަމާ ހަމައަކީ ގަދަފަށުގައިވާ، އެއްބަސްވުމަށް އެތި ދަރަޖާއީ

ހަރުދަނާ އެކިރާއްޖޭގެ ކަމުގެ.

މިލޮމާފާނު އެހެނިހެން، ދަނބިދޫގައި އެހެން އެތި ބޮޑުސޯބު ދިރާގެ. ވަރަށް ހަރުދަނާ. އެދި

ހަރުދަނާ ގަނޑުބަރުގެ އަތުގެ. ސޯބު ގަދަފަށުގައިވާ ބަރަކަތްތެރި އަދިދަރުމަތު ދުރުން މިރާއްޖެ

ނަތީޖާއަކަށްވައި، ބަދުލުވެއް މުޖުތަމަޢުވައި، ހާލަތުތަކާއި ޖަމާޢަތް ކުޅިވަރުވައި، ކާފިރު ހާލަތުގައި ތިބި އެންމެން އިސްލާމް ކުރެއްވިއެވެ. އަދި އިސްލާމްދީނުގެ އަޅުގަނޑުމެން ތާރީޚުތަކުވައި އަރަބި ގައުމުތަކާ އަދި ގައުމުތަކަށް ހިނގާފައިވާ ބަދަލުތަކެވެ.

ދަނބިދޫ އިސްލާމްކުރެއްވުމުގެ ކުރިން، ވަރަށް ކުރީގައި ބިނާކުރެވި ތަޢުލީމު ބިނާކުރުން، އެންމެ ހިސާބު ބައްޕައި، އެބާވަނައި ދަންބިދޫގެ ފުރަތަމަ މުސްލިމުގެ ބިނާގެ އެތައްވެއްޖެއެވެ. މުސްލިމު އެތައްގޮތެއް ފުރަތަމަ އެންމެ ހާލަތުކުރެވުނު ދަރަދަރާ ޖަމާޢަތުވައި މިސްކިތް ބޮޑުވެއްޖެއެވެ. މުސްލިމުގެ އިއްޔެ ހަފްތާ ފުރަތަމަ ހާލަތު ބޭއްވުނީ ހަޔާތްކުރެވިއެވެ. މިމުސްލިމު ޖަރީމާ ޖަމާޢަތް (ހެކި މުސްލިމު) ގެ ނަމުގައެވެ. މުސްލިމު ބިނާކުރެވުނު ހާލަތު، މުސްލިމު ބޮޑެތިވެރިން ގޮތުގައި ޖަމާޢަތްތަކުގައިވާއިރުވެއެވެ. ރަސްމީ އާދި ހިސާބުގެ ރަސްރަސްގެ ބިންބިމުން ބެގޮތުގައިވާއިރުވެއެވެ. މުސްލިމުގެ ފުރަތަ އައުލާދުވެރިން ފަށް ލިބުނުގޮތް ޖަމާޢަތްތަކުގައިވާއިރު، ސަރުކާރު ބޮޑެތިވެރިންގެ މަސައްކަތް ވަކި އާއިލާތަކުގެ މުސްލިމު ޖަމާޢަތުގެވެ.

މިޤުރުއާނުގެ ލަފްޒުތަކުގެ ބަހުރޫޙު ބަޔާންކުރައްވާ ދަންނަވާލަން، ފުރަތަމަ ދަންނަވާލާނީ ޖަވާބު، މިޤުރުއާނު ލަފްޒުތަކުގައި ވަރަށް ކުރީގެ ދިރާސާކުރުން ހެދިފައެވެ. މިސްރުވެރިން، ވަރަށް ގިނަ ތަރުޖަމާއާ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ދިރާސާކުރުމަކީ ޢިލްމީ ދިރާސާ، ފުރަތަމަ އަސްލުކުރެވުނު ބަޔާން ސަނަދުތަކުގެ ތަރުޖަމާކުރުމެވެ. އަދި! އަ ތަރުޖަމާ މުޅިދުނިޔެ ބޭނުންކުރާއިރު ވަކި ވަރަށް ބަޔަށް ބަދަލުވެ ގޮތަށްޕޭފައެވެ. އަދި، ބައެއް ތަރުޖަމާތަކުގެ މަޢުނާތަކާ ބަދަލު އަސްލު، އިސްލާމީ ބޭނުންކުރާ ތަރުޖަމާ މަޢުނާ ބޭނުންކުރާ ވަރަށް ބަދަލުފަދައިގެންވެއެވެ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާލަން، "ކަލައިދުވަ ތިބި ގުވަ ވައިތު ވަރަށް ފަދައި" މިއިބާރާތަށް ބަލާއިރު މިޒައި މިބަސް ކަލައިދުގައި ގުވަ ވައިތައް ވަރަށް ފަދަ އެތް ވާހަކައެވެ. މިފަދަ ތިބާގައި "ތިބި" މިތަރުޖަ މަޢުނާގައި މިޢަނާ ބޭނުންކުރާ އެޖެހޭ ދަހަނާ ބަހުއް އެތިކަމެވެ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އަންގައިދޭކަމަކީ އިހާ ދަރަބަހަށް ބައްޔާ ނަތީޖާއެއް ކަދަލާ ފުރަތަމަ ދިރާސާކުރެވޭ ދަހަނާ އެޖެހޭކަމެވެ. ވާހަކަ، ދެރަސްބަހައި ގެއްލޭ ބަހަރު ބަދަލު އަހަރެއްފައިވާ ނިސްބަތުން ކަމުއެވެ.

މިޤުރުއާނުގެ ލަފްޒުތަކުގެ މާނަ ކިޔައިދުނުން، މިޤުރުއާނުގެ ލަފްޒުތަކުގެ ބަޔާންކުރެވުނު އިބާރާތުތަކުގެ ރިވެތިކަމާއި ފުރަތަމަ ދިރާސާކުރަން ބޭނުންކުރާ މަސައްކަތް. ދެކެބޭލުމަށް، ގެޒެންކިރުވެ ރަދުނަނަނު ނިސްބަތުން ދިރާސާކުރާ ބަހުރޫޙު ބަސްތަކުގެ މިރަނގަޅު ހަގީގަތް ހާޞިލުވާނެ ގޮތަކަށް ފުރަތަމަ ތަރުޖަމާކުރާއިރުއެވެ.

މިޒަމާނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރާ ބަހުގެ ހަމަކަމް ކަރުން ހިނގާލުން އަދިސްފުރައިވާގޮތް، މިޤުރުއާނުގެ ލަފްޒުތަކުން ކަނޑައެޅޭ ވަރަކަށް ފުރަތަމަ އަސަރުކުރެވެއެވެ. މިގެ ތިރިގައި "ޙ" އަކުރާއި "ސ" އަކުރު، މިބަދު ދިރާސާ ލަފްޒުތަކުގައި ބަދަލުކުރެވުނު ހަނދާން ތިރިތިރިވާ ވަރަށްވަރަށް އެބަހުރެވެ.

އަދި ނަޞީބުގެ ތިރީގެމާ ޝަރީޢަތާގެ ޞަފްގެ ތިރިޖެހިގެން ހަރި ތިޔާތިކަތުގެ ތިރިގައި، ބައްތެ ކަލަރު ހާރާގެ ތިޔާތިކުރިއްވެން ހިމެނެއެވެ. މިގޮތުން އަދި ނަޞީބުގެ ތިރިޖެހިގެން، "ފ" ގެ އަށުއަވައިތިކުރައިވާ ކަލަރުން ޝަރީޢަތާގެ ޞަފްޒު ދުރުވެ ފަރުވާހިއްދެން "ދ" ގެ އަޑުވެ. މިޒަމާ ދިރިސަރުބަރުން ހިރުސްރިކައިވާ ތަރުޖަމާތަކުގައި ހިމެނޭގޮތަށް "ޙ" ގެ އަޑުނިހަވެ. މިސާލަކަށް، ގުޅޭ މިގޮތުން އަދި

ނަޖީބު ދިވެހިއަކުރުތަކުގާ ތަފްޞީލު އާޝިމުން ދިވެހިއަކުރުތަކުގައި "ޅަދު" މިހެންނެވެ. މިޒަމާނު ދިމާވެފައިވާތީ
އެއިރުގެ "އޯލްޑް އައިޑް" ގައި މިދިޔަޒަމާނުގެ އެއްއަކުރަށް އަކުރުތައް ކުރިން ފަހުން. ސިފަކުރާގޮތުގެ
ފަށާފަސްކުރުން މިފަދަ ތަރުތީބަކުން ބަރުވާގަޔަށް ލިޔާފައިވާ "ޖު" ގެ އަޑުވެ. "ސ" ގެ އަޑު
ނުއެއްގޮތާ އަކުރުތަކު ތަރުތީބުން ތިބެނީ މިސާލަކަށް، އަދި ނަޖީބު އެގްފުޓު ކާފަވި ދިވެހިއަކުރުތައް،
"ހ" ބޯނުވެ ކުރެހުމުގައި އޭބާރުބޯ. ފަރާތުގެތަކުގައި، މިފަދަ ގޮތްތަކުގައި ދިވެހިން
ބޭރުވެ ސިފަކުރާގޮތް އަށް "ޗ" އަދި އަޑެވެ. ގެ "ހ" ބޭނުންކުރަނީ މާނަ
ނިސްބަތްކުރުވެގެންދާ އަކުރުތަކާ، ވަރަށް މަދު ތިންއަކުރު ނޫން އަދި ނަޖީބު ދުރުވެފައިވާ "ނ" ގެ
އަޑެވެ. ފަހަރު ކުރެވިދެމެގެން، ޙަމްދުނިއްސަތު ތިންކުދި ފަހުގެ ދިޔަނުތިކުގައި، މައްކަރު ހިތްނުފާވާ
ދޮރުފަތުގައި ބޭނުންކުރާ އެކަނި "ނ" ގެ އަޑެވެ.

އިތުރުން ފަހަރުކުރުވެގެން ކަމަކީ، އަކުރު ޒީބަދު ކުރިފައި ނުވެތީ އަކުރުގެ ފަހަރެއްގައި "ޙ" ގެ
އަޑު އެންމެގިނަ ދިވެހިއަކުރު ބޭނުންކުރާއިރު އެއްވެސް ސިފައެއް ނުދެއްވާ ދިވެހިއަކުރު ކިޔަމުންދެވެ. މިބޭނުންކުރި
މީހުން މިގޮތަށް ކިޔާނީ ބޭނުމެވެ. (މިސާލު: ފަސްސަތޭކަ-ފަސްސަތޭކަ، އާދަޔާ-އާދަކުރާ) އަޖައިބުކުރި
މިހާފަހު ކިޔައި އެދިން ދަޅުތަކާ މިހާރު އެހެނެއްމިއްޔާ ނުކުރެވެނެވެ. ވީމާ މީހާ
އެކަހެއް ތަރުޖަމާކުރުމުން ފަހަރެއްގައި މިގޮތް މާއިން ކިޔުމާ ބޭނުންކުރެވިއްޖެ އަޖައިބުކުރި ކިޔައިފައިވާތީ
ކުރެވެވެ.

ޒުވާނަ ބޭނުން މިދުވަސްތަކުގައި ފަހުރާ، ދިރުހުމަށް މިކުރެހުމުގައި ވަރަށް އެގޮތަ
މައްސަލައަކީ ހަރަފުތައް ކަމުގާ. މިފަދަ ދިވެހިމީ ބާރުއަޅާކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނުހުރި ބުރަ
މަސައްކަތްގެ ދިވެހިއަކުރުތަކުގެ ޝަރުތުތަކެއް ނުބެވެ. ބައްދަލު ގޮތުން ދުނިޔާގެ ފަހަރެއްގައި،
ދެވަނަ ބާރުއަޅަނީ، މިފަދަ އަދި އެއްދުވަ ކިބައިގައިވާ ސިފަތަކުގެ ސަކަފަތް، ކިޔާދިނުން ބާރުވެގެން
ވާރުދާ (ހިދާއި ސިނާއަތް ކަތަ ޝަރުދާ) ދަރަޖަގައި ދަރަޖަތައް ދުވަސްތަކުން ބަޔަކު ފުރިހަމަ
އަލްފާސްތަކާ އަލިފުބާދި އަދި ނަޖީބު އަރަބިއްޔާއި ދިވެހީ، ވަރަށް މަދުބަސް ދަރުސް ކުރުގައިވެ. އެހާ
ކުރަހައިއަޅުވާ މިހާރު ހަރުގަލުން އަރުތަކުގެ ދަރަޖަ އަމިއްލައަށް ދަރަޖަކުން ސަލާރު
ވަނީޖަހައިފައިވާކަމުގެ ސަފުހައިވެ.

އަލްފާސުގައި އަދި ނަޖީބުގެ ފުރަތަމަ ސިފަކުރެވޭ ހަމަސުގެ ކިބައިގައިވެ. އާދެން.

ދަނބިދޫ ލޯމާފާނު

ތަރުޖަމާ: އަލީ ނަޖީބު

1 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 1 ވަނަ

ލިޔުން: (1 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 1 ވަނަ ބައްފުރާ)

1- ސުވަސްތިޝްރީ ޝްރީމަތްސަ އާދިތްޔަ ޝްރީ ޕީޑުގާ ޝްރީ މަހާބަރަނަ މާރަސުންފުޅުދުރުގެ ރަދުފުނަދަޔި އެކާވިންޝަތި

2- އަވުރުދުން އެކުތުވީސްވަނަ ރަދު އަބަނުޑު މިރަސުންސިޔަ ބަނި ސުވަސްތީ ޝްރީ ޕްރިބުވަނަ އާދިއްތަ މާރަސުން

3- ރަދުފުނަދަޔި ފެންސަފިރިންޝާމި އަވުރުދުން އިކުއްވީސްވަނަ މިރަސުންސިޔަ މަތު ސުވަސްތީޝްރީ ބުވަނާ ބަރަނަ މާރަސުން ރަދަ

4- ފުނަދަޔި ނުވަވަނަ އަވުރުދުން އިކުއްވީސްވަނަ މިރަސުންސިޔަ ބަނި ސުވަސްތީޝްރީ ދަރުމަނަދަނަމު މާރަސު

5- ނު ރަދުފުނަދަޔި ނުވަވަނަ އަވުރުދުން އިކުއްވީސްވަނަ މިރަސުންސިޔަ މަތު ސުވަސްތީ ސިރިމަތު ޝްރީމަތްގަ

މާނަ:

ހަނދުވަންހައިގެ އަށްމިއިސް މަހިކުރާނަށް ހުރި ނަސީބު ދިއްގާވި ބާއްޖަވެރިކަން ހުއްޓެވެ. އައި ކާވިޔަނޫ ދީޕުގެ ކާވިޔަނޫ މަހާބަރަނަ ބަޔަރުސަގާނުވެ. ފުރަހަމަ ދައިތަ (192) އާބާދީގެ (މިހުއްޖެރާން) ރަސްކަލުކަން ދިދުވަހުން ފުރިގެން އާލިމުސް އަހަރުން އޭނާ އަވަހާރަވި ހިނދު ރަދުން ފަސްދަނުވަޖެހި ހިނދުން މިރަދުންނާ އެއްކިބާއެޅުން ދަރިޕޯއްގެ (ނުވަތަ އިސްކަންދަރުއެކުޅެއްގެ) ދަރިކަލުން ސުވަސްތީ ޝްރީ ޕްރިބުވަނަ އާދިއްތަ ބަޔަރުސަގާނުވެ ވެއްޖެއެވެ. ރަސްކަލުކަމަށް ދުވަހުން ފުރިގެން ތިރިސްފަސް އަހަރުން އޭނާ އަވަހާރަވި ހިނދު މިރަދުންނާ އެއްކިބާއެޅުން ފިރިހެން ކުއްޖެއްގެ ސުވަސްތީ ޝްރީ ބުވަނާބަރަނަ ބަޔަރުސަގާނުވެ ވެއްޖެއެވެ. ރަސްކަލުކަން ދިދުވަހުން 9 އަހަރުންފަހު އޭނާ އަވަހާރަވި ހިނދު މިރަދުންނާ އެއްކިބާއެޅުން ދަރިޕޯއްގެ (ނުވަތަ އިސްކަން ކުޅެއްގެ) ދަރިކަލުން ސުވަސްތީ ޝްރީ ދަރުމަނަދަނަ ބަޔަރުސަގާނުވެ ވެއްޖެއެވެ. ރަސްކަލުކަން ދިދުވަހުން ފުރިގެން 9 އަހަރުން އޭނާ އަވަހާރަވީއެވެ. އެހިނދު އެރަދުނާ އެއްކިބާއެޅުން ފިރިހެން ކުއްޖެއް މާލެ ހަނދުވަންހައިން ވަޒީރުގެ

2 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 2 ވަނަ ބައްޕާ

ލިޔުން: (2 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 2 ވަނަ ބައްޕާ)

1- ނުޝާމަ ދަރަނަކަނަކަ ރޮޝަނަ އާސާއުރަ ސުމާމުބަ ޝަވާ ރަލްޝަދިޖަ ރަލްޝަނަ ބަދުރަ ފަނުދަރު ބިމުގެ ހަބިއްދަވިށް

2- ދަޝަކަގަ ކައްޗާނަ އަނުރަގަސުވަރަ ރަތުނާކަރަ މަނިމުކަނަ މަނުޖޭމަ ޝުރިމަމަ ގަގާނދިއްމަ މާރަސުނު އެކަ ރާއްދަ

3- ވުނަދަ ސުމަރުވަނަ އަވުރަދުނު ދަބުދުވުއްމޭ ފުރައްބަ ކާފުރު ރަހަނު ކަރުވި ވެރިމާނަބިދަ ބުދުއް

4- ފުރަދި ކާފުރުނު ޝާދަމު ކިއަވަދި ސުނުނަމުކަނަ ފޫމުބުރުނުގެ ޝާރިއާ މިބޫ އަދިކަނު ރަދަ ކި

5- ފަދި ނަމާދުކަނު ދަވުމާއިނަނަ އެގުކަދު ކަރަނަނަ ވިދަރަދި ޝާރި މަހަމުދު ފޫމާބުރުނު ދުނިއޭ މި

މާނަ:

ރަތްރަސްފުދު އެޖާރާ އަނުމުނުގެ މުދުގައި ހަޖޫބުރާ ކަރަމުނާޖެއްވެ. ފުރަހަމަ އައްރަތްކަ ޖަޖީރާ ރައްކައްބިރުކަރައްވައި، އައްގެބިއްގައި ސާބިތުވެ ހުނަނާ މާބުސާރިބައްވެ. ވަގުތުން ޖަހާ ކަނުތައް ވަގުތުން ކަނުދައްވާ ވިރެރގެ 15 ހަނދުވެ. އަނުމުނުގެ ރަހުނު ދިބަވެއިގެނުނަވުދަ ސިފައިގަތު ދިބަވެއިގެނުވާ ކަރަމުނާޖެއްވެ. ހުސްވުމުއަނުތު ޖަވަހިރުގެ ހުޖާނާއަދުދަ މަނިކުފާނު ވަނި އަސްތުކަނު ޖަރިވެފައިވާ ތަޖުކަނު ޖިނުތުރިވެދިއަގެނުފައިވެ. ދިހަ ދަރަނިކަގެ ބާރު ދިބަވެއިގެނުވާ ކަރަމުނާޖެގެ ވަހަކުދުއްކަވުނު މަދުރިހުނާ ދަރަބިރުހުނާ ހަދާފާއިވެ. ރަނުމުތުކައް ކަހަލަ ރަދި ބަސްފުދުތަކުނުވެ. ތައްރަފުކަނު މިދުނުނުވި ކަރަމުނާގެ ރަސްކަމުނު ފުރުނިއްވެ. އެއި މާތްވެގެނުވާ ގަޖީނާދިއްމަ މަހާރަދުނުނުވެ. މުގުރާއްޖެގެ ރަސްކަމުރަކުނުވި ދުވަހުނު ފުރިގެނު ހަތަރުވަނަ އަހަރު ތަރަފައި ކަރިގެ ކާފުރު ރަސްކަމުރުނު އެގެއްވި ދަނަބިދުވަރަގައި ހުރިމަތާ މަގުމާއިނު ވިކަނު، ބަދު އަފުރާރާ ދަނަބިދުގައި ތިބި ކާފުރުނުނަށް ޝާދަމު ކިއަވަދި، ހަބުނުކަނު، ގެ ޝާރިއަތްގައި ހުރިގަތުނު ރަދަރިފައިފައި ނަމާދުކަނު ﷲ އަށް އެގުކަނުކުރަނު އެނުގެވިއްވެ. މާތްވެގެނުވާ މުހައްމަދު رَسُوْلُ ﷲ ދުނިއޭ ވިއްރަފައި

2 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 3 ވަނަ ޞަފްޙާ

ލިޔުން: (2 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 3 ވަނަ ޞަފްޙާ)

1- ދެރަވި ސުވަރްގަގެ ވަޒީރުގެ ފުރުސަ ޝަރުކަ ތޯއްޗާ އަވުރޮދުން ޝްރީ ދަރުބަދުވ ވޭރުވައްޖޭ ފަހަ އަ

2- ވަސްބިމަކު ފެންނެރެފާނު އަބައި މަސްދިދުކަރުވައި ފަންގާއި ނިއަލަކުން ކަބާ ގަނަ

3- އި މުންބަރުބޮންޖައި ދުމާތްވައި ނަމުދިވު މަސްދިދު ދިބިދިންފުޅަ ދިބިހައިހިމާ ހަތަރު މު

4- ނު ފެވުރާ ގެދާނާހަދެގަބު މިދާހާޝާނާ މަސްދިދަދަ ވިހައިދިކަން މުދަލު

5- ވަނަ އަރައަނަދު ހަގަކަލުމަން ވަސްއުވައި ދަބުދުވ އަބަ އޮއިދަރަ މާގެމިދިނަސަ

މާނަ:

ސުވަރުގޭ ވަޒީރުގެ ފުރުސަތުގެ ތޯއްޗާ ދޮރާށިން އަރަނީ ދަރުމަވަންތަ ވީރު ހިރި ސަރަހައްދު ބަލައި، އައްވަސް ދަރުމަކުރާކަން ނުވާ ބިމުގައި ފާނުއަބައި ބިންގާއަޅައި ބަހައްޖަހައި އަވާއިގައި، މިސްކިތް އިމާރާތްކުރައްވައި ފާނުއަބައި ދިދިދަނޑިޖަހައި ޖަހައިސަވައި މިސްކިތް ބަހައްޖަހައި ނިސްބަތްވައި، މިސްކިތް ފުރަހަމަކުރައްވައި ހަތަރު މުދުން (ހަތަރު ފަރާތް) ފާރުކުރައްވައި ފެންވަރާ ބަނަފާތަކާ ގެއާއި ކަނޑުވަޅުގަނޑުގެ ކަނޑުވައިދިނުމެވެ. މި ހުރިހައި އިމާރާތް މިސްކިތަށް ލައްވައި ދެއްވައި ދަރުމަކުރައްވައިދިނުމެވެ. ވީރު ހިރާ ވެރިންނަށް ދިބި މިހިނގާ ވަރަށް ފުރަދުރަވަމުން ދާނެ ގާއިމީ ނަހަވަނުކުރައްވައި، ދަރުމަވަންތަ ބޮޑު ގަދަފަހި ދިބިހައި އިއްޒަތްތެރިން

ނޯޓު:

ވޭރުވައްޖޭ - ވޭރާބޭ ސަރަހައްދު، ހިސާބުގަނޑު

ވަސްބިމަކު - މިހަކަންނުވާ ބިމުގައި، ބަސްޖާރުބިމުގައި

ފެންނެރެ - އާންކަނޑައި ފެނާޖެއްސުން

ފާނުއަބައި - ބިންގާއަޅައި

މަސްދިދުކަރުވައި - މިސްކިތްބިނާކުރުވައި

ކަބާ - ދިދިދަނޑި

ބޮންޖަހައި - ބަހައްޖަހައި

ދުމާތް - ހުކުރުމިސްކިތް

ހިމާ - ހިމަނައި

ހަތަރުމުދުން ކަތުރު - ހަތަރުފަރާތް ކަނުރު

ވައުތި - ބޮޑު، މިސްކިތް ބަޑިހަރުޖަށް ދީ ތަނާއިތަކެތި

3 ވަނަ ލޯޙުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 4 ވަނަ ބަތްފރާ

ލިޔުން: (3 ވަނަ ލޯޙުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 4 ވަނަ ބަތްފރާ)

1- އި އަންވަރުދާނުން އަތްދަނި ގަމުން އަނންބަޑުއަތި ދުޝާދާނު ފުރާއާބަ ދަބުދުވަރު ކުޚުއްތި ދަރަ

2- ނަވި މިރިއަފުރަގެވަށް މުންޖެވެންގެވަށް ފުނދުވެންގެވަށް މަނއަގުނާގެވަށް ދުނުގެ ވަ

3- ތިގެވަށް މިތަށް 3 ވަނަ ލޯޙުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 4 ވަނަ ބަތްފރާ އް ވަދުތި ވަދު އަ

4- ރުދުގެމާމަނަ ފަށްވަތް މުލި ގެމާމަނުދިވަތް މިތައްވަތް ގެމާނަނަ ދަނާވައި ގެމުވު

5- މިގެމުން ފުނަރަނު ރާއްދުވެނދުނަ ރަހަރަނަނަ ބަންޏާރައަނަ ނަގެނަ ވަރުވާ ވެދުމިލި ރަށްގެ

މާނަ:

އަންބައިކާނަ މަގުތި ގޭގެމިލުން އަނބައިމަތިން ވެރިކާނަފުޅުއެވެ. މާތް ދަނބިދޫގެ އިއްޒަތްތެރި މަޤުބޫލު އާއިލާތައް: މިރިއަފުރަގެ އާއިލާ، މުންޖެވެންގެ އާއިލާ، ފުނދުވެންގެ އާއިލާ، މިނއަގުނާގެ އާއިލާ، ދުނުގެވެތިގެ އާއިލާ، މިއާއިލާތަކުގެ މީހުން ގެމުން ވަށްނާނާވެނއެވެ. ގެމުނުން ވަނާނާން ގެމުނަށް ދުނުވާ ތަކާތި އަދުކާނު ދުނިއެވެ. ގެމުނުކަމުނުން ފަށްވަތް، ފުރިހަމަ ގެމުނުކަމުން ދިހަވަތް، މިތަތިވައް ގެމުނަން ދުއްކިމާ ގެމު މިހަކަނިވެއެވެ. މިގެމުނުތަކަނުން ނޫކޭ ތަކަތިން ކަރު އާބުދުރުނުތިކާގެ ރަށްކަރުކާނު ބަންޏާރައަނަ ނޫކޭ (ވަރުވާ) ބައިން ވެދުން ދުނުވެނއެވެ.

ނޯޓު:

ހިސާބުގައި ބޭބި ގޭގައި ތިރީ އާއިލާތަކުގެ މީހުން އަނބައިކާނަފުޅި ގެމު މިނަމުން ނަންދެއްވިއެވެ. މި އަނބު ގެމުތަކީ މީހުންނަށް، ދަތިރަކާނު ރަނގަޅުދަރަނީގެނަށް، ދިރިކަނބަލުންނާ ހިންގުން ރަދުން އުފުއްދުވި ޚާއްޞަކާނު ކަމުގައިވެވަށް ހިވެއެވެ. އަދިގަސްޖެހުންތައް ހަނދާން ހަމަކުރަން އަރައިރުވަށް ގެމު ރަނގަޅަން ހުއްޓެވެ. އެރަނގަޅަރަން ހަމަޖެހި ރަނގަނ އެރަގެތިކަނު ދުރާވާ (ޚާރި ދިއްކަނޑަ) ގެތިއެވެއެވެ.

އަނު ގެމުން - 1. މިރިއަފުރަ ގެމުން 2. މުންޖެވެން ގެމުން 3. ފުނދޫ ގެމުން

4. މިނއަގުނާ ގެމުން 5. ދުނު ގެމުން 6. ދަނބިދޫ ގެމުން 7. އިސްދޫ ގެމުން

8. ގަމުދޫ ގެމުން.

ގަމު - ބައިބަލި، ޗާނާއިލާޗާއިލް، ހިޖުރަ، ސަރުކާރުގެ އިއްޒަތްތެރިން ވަޒީރުންނަށް އުވަނދުފުޅުގެ ދެއްކި. ގެމުން- މިހުން

- އަލީ ނަޖީބު -

3 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 5 ވަނަ ސަފްހާ

<u>ކިޔުން:</u> (3 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 5 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ކަދްގަތްތަކުން އަތުގެ ވެދި ދަބޭދުވަރަ ދިހައެ ގެރިން ނިކަމެ ފަންސާހާ ސަބަބަދަބޭރު ގަހުވައި ބާވައި،

2- ގެނުވައި ފެނުވައި ގަދުވެދި މިނަނަ ގެރިން ޝަދިއާ ދެނިކާދު ދަބުދުވުން ނުގެނަ މާވަރުވާ

3- އަރަދިން މުދަލު ކިއަދު ގަދަރަ އިސްދުވަރަ ހިބުދުވަރަ ނެލާންދުވަރަ މިތައްތަރު ވަސް

4- ދިދަރަ ދިންތައް ފާގައި ފޮރައްބެ ދަބުދުވަ އިދުނަދުޖުދައްފުޅ މިނިވަންނާގެ ލިބޭކަރަ ހިންނަ

5- ފުގެދުޖާއި މިތަކަ މާ ތައްތަރާ ދަބުދުވުން ޕިދުލައި ދުޅި ދަބުދުވާ އިދާ އެއްފުގެ ހުޅައަ

<u>މާނަ:</u>

ރަސްގެފާނުގެ ކަންތަކީ ބާކަލުން އަތުގެ ވެދުގެން ސިއާ ދިހައި ދަނަބިދުވުނުވެ. ރަނަން ލާފުލުން، ރަދުގެ މީރުން ނިކަމުގެ ރަސްމީރުގެ ކަގެ މީރުން އައްކަރާ ބަރުޖެހިއްވެ. އެއްގަމުން އޮރި ފެންވަރާ ނަލަވެގެން ޢިއްޖެވީގައްވެ. އެއްގަމުން އަރާ ރަނުގެ މީހުންނަން ގެމުން ހަދިއާ ދިނުވެ. ދަނިބިދުނުނުގެ ބޫޖެރާވައްތަ ދިން މުދާ (ތިރީގައި، އަންނަވިތާނަގައި) މީހަކައި ދެނިއްވެ. ގަމާ އިސްދުވާ ހިތުދުވާ ނިލަންދުވާ މިރަނިތަކު ދުމްހައްޔަ ފުގެތިކާއި މަތި ދަނިބިދުގައި ތިތި ދަނިޖެނުތި މިނިވަންނާގެ ކަނަލިބޭ ހިންނަ ދަނިޖެފުގާއި މިތަނުތިނުން ވަރުވާނެގުޑުގެ ސަބަބުން ލިބޭމުން އަދި ދަތިކަމުން ދަނިބިދުނުން ނަތްތިލައި، މުޅި ދަނިބުދުވާ އެއްފުގެ އިމުގައިއްތ ހުޅައްނުދުވައި

4 ވަނަ ލޯޕާޅީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 6 ވަނަ ސަފްހާ

ކިޔުން: (4 ވަނަ ލޯޕާޅީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 6 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ބުދުވާއި މިމާ އަސްރުގެ ތިބިރާއި މިއެވެމަ ކަރުނަޖެވެ ފުރައިބަ ދިރާގޭއާ މި

2- ގަޖައިމު ދަކުޝިނަ ދިހަން ގަމުދުވެ ގެމާއި އެއްވަރުދިހަން ދިއަހަން ފަޝްޝާމާ ދި

3- ހަން ދިއަހަން ފުރައިބަ ދިހަން ކަޖުދުވާއި އިމު މިއެވެގުމައިވެ ވަޖެނާއިކަ

4- ގުމުޖެތިއެވެ ތިނަކަގުނޫބައި ކަގުމުޖެތިއެވެ ވިލުފޫނުބައި ކަގުމުޖެތިއެވެ ދި

5- އަވިގެއްތާއި މިތައް ދަބުދުވާއި އެކަ ރަދަކަނަ ދަބުދުވަނަގަނަ މާވަރުވަ

މާނަ:

ހަމަ މިފުށުގައި އެވީ ތިބިރާއި މިއެވެގުމު ކަރަނަދު އިރަނުއެވެ ދިހަގެނަޖާއި މިގަނަޖެ އިމު ދަކުނަނަ އެވީ

ގަމުދު ގެމާއި (ގަމުދުގެ ޕިހަނަނަ އެވީ ހިނަނަ) އެވަރަނަ ޓިހަގަނައެވެ ދިއަހަނަނާއި ހުވަނަގަނަ

އެވީ ދިއަހަނަނާއި އިރަމިވިނަ ޓިހަގަނަ އެވީ ކަޖުދުވާއި އިމު މިއެވެގެއިމު އެވީ ވަޖެނާއި ކަގުމުޖެތިއެވެ

ތިނަކަގުނޫބައި ކަގުމުޖެތިއެވެ ވިލުފޫނުބައި ދިއަމިގެއްތާއި މިވަނަވަނަ ދަނަބިދުވާއި

އެއްރަދަކަނަ، ދަނަބިދުނަ ނަގަ ބަޖެވަރުވާ

4 ވަނަ ލޮހޯފަތީގެ ދެވަނަ ފުށް. 7 ވަނަ ސަތްރާ

ލިޔުން: (4 ވަނަ ލޮހޯފަތީގެ ދެވަނަ ފުށް. 7 ވަނަ ސަތްރާ)

1- އަރަހަބަ އަކަރަ ހުރަވަރިދި ދުނުއަބަ ކަފުނު ނަހަރަ ދަބުދަވު ވާނަރަދިރަ ބައިމުދުރަކު

2- ދުނޫރިކަނު ބަނޑާނަރަނަ ބަވަރިގަނަ ބަނޑާނަރިނަ ސުއަދުކަނު ވަސްދިދަނަ ދިނަ

3- އެކަނިގަވުދަވު ފުގެއަކަމު ދަބުދަވާރި އެކަފުނަހަބަ ކަނޑާރާރި ދަބުދަވާ

4- ރި އެއަފުނަހަބަ ގެމަނިގެއާރި ކަލެވަނިދަވު މުޑުހަބަ މަބުދަވާރި މާއަރި

5- މު އެއަފުނަހަބަ މުދުފުނިބާރި މާއަބަލާމަބަ ނަބަގެހަވައިބާއިނަމު ބަލާމު

މާނަ:

އަނަ އުނިކަމުއިންބިދުރުވެވެ. (އަދި) ކުރީގެ ކާފުރު ރަސްކަލުން ދަނބިދޫ ވާރަނު ދުއްވިމުދާބައި ސުރުކާރުނު ހިފުއި، ސުރުކާރުން ބަލައިގެން މިސްކިތަށް ދުއްވި މުދުލުގެ ބަރައިނު ހުއްދަ ކަނދުއްވައިފުއްވެވެ. މިސްކިތަށް ދިފުއްވަނީ އެކަނި ގައިދުގެ ފުގެކަމުވީއްވެވެ. ދަނބިދަވާރި އެއަފުނަހަބަ ކަނޑާރާރި ދަނބިދަވާއަފުނަ އަބަ ގެމަނިގެއާރި ކަލެވަދުޑު މަބުދަވާރި މާއާރު އެއަފުނަ އަބަ މުދުފުނިބާރި މާއަބަލު އަބަ ނަބަގެފުނިބާރި މާއަބަލު

5 ވަނަ ލޯޔޮޅިގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 8 ވަނަ ސަތުރާ

ކިޔުން: (5 ވަނަ ލޯޔޮޅިގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 8 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ފަސްފުނަބާއި މިއުވަދަ ދަނަނަފުނަބާއި މިދަރުވަމުޖެހެއުވި ކަލޭގަނޑުވާއި މާ

2- ގެސްމުޖެހެ އެއް މިރަސްނުދުވާއި ތަނަދުވުމުއްގެ އެއް ކަމުފުނަބާއި މިތާއި ރަސްފުރުދުރަގެ

3- ޖާއި ކަލޭއިދުވު ތިތި ފަދުގެޖެއްވާފަގެ ފުރުއްބަ ދިހެން ދިއަހިން ދުކަންނިސަދިހެން ދިއަ

4- ހިން ފަސްދުވަ ދިހެން އިސްދުވު ގެމަނާއި އަސްތިރަ ދިހެން އިސްދުވު ގެމަނާއި ކަލޭއިދުވު

5- މެތިތި ހިރައިގެވައްތި ވާފަގެއިމު ފުރުއްބަ ދަނަސްނަ ދިހެން އިސްދުވު ގެމަނާ

މާނަ:

ފަސްފުނަބާއި މިއުވެދު އެއް ދަނަނަފުނަބާއި މިދަރުނުމުޖެހެ އަނަނަ ކަލޭގަނޑުނަރުވާއި މާޖެހެމުޖެހެ އަނަނަ މިރަސްނުދުވާއި ތިމަރުނުމުދީ ކަލޭރުއުފުނަބާއި މިދަނުތިކާފުދަ ގެރުދަގަނުޖެހިއް، ކަލޭއިދުގައި އަނަނަ ފާގަނޖެނަ ވަޑަނފުގެ، އިރުން ދެހިގެން އެއް ދުއަހުނާއިގެ، ދުކަން ދެހިގެން އެއް ހިނާގެ، ހުވަނގެ އެއް އިސްދު ގެމަނަން ދުއްވި ބިމާއި އެތިރުން ދެހިގެން އިސްދު ގެމަނަން ދުއްވިތާއި ކަލޭއިދުގައި ހުރި ރަސްގެފާނުގެ ގެދުނުވުގެ އިމު، އިރުމުދީ ދުކަނުން އެއް އިސްދު ގެމަނަން ދުއްވި ތާއި

ނޯޓު:

ގުދުރަތަނު - ފާރަގަސްތުވިދާއިވާ ހިސާބަށް

5 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 9 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (5 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 9 ވަނަ ސަތުރާ)

1- އިގައްޝިވަދިރަށް ކައިދުވާތާއި އުއްވަރަދިރަށް ދަބުދުވާތާއި ކަލައިދުވުމާ ބިބި ހަބަލަ

2- އިނގެ ވައްބި ވާފަގައިމު ފުރުއްބަދިރަށް އިސްދުވާތާއި ދަލުޝިނަދިރަށް ގެމާތާއި ފައްޝި(މަ)

3- ދިރަށް އަގެޔާއި އުއްވަރަދިރަށް ގެމާތާއި ކަލައިދުވު ވޭރު މާބިބި ފަގާއި ކަލަ

4- އިދުވު ބިލުދަރިޖައް ވަނަނަ ފަގާއި ކަލައިދުވު މާ ބައްގެ ދަނަގެލި ބިބިފަގާއިކަ(ލަ)އިދުވުބިބި

5- މާރަށްދަޖެ ވަނަނަފަގެ ފުރުއްބަ ދިރަށް އިސްދުވު ގެމާތާއި ދަލުޝިނަދިރަށް ކުލަމާވައްމާ

މާނަ:

ހުވަނދުން ބޭރުގެން ކަ(ލަ)އިދުވަން ދެއްވިވަން، އުވާލުން ބޭރުގެން ދަނބިދުވަރުވާ ވިޔާ، ކަލައިދުވުމުގެ ބާ ހަވަލައިންގެ ގޯދުން ފަދު، އިރުން ބޭރުގެން އިސްދުވަން އުވާލެއްވިޔެ. ދޫކޮށްލުން ބޭރުގެން އިސްދު ގެފާނާއި ހުވަނދުން އެއް އަދިއުގައި އުވާލުން ބޭރުގެން ގެފާނާއި ކަލައިދު ވަރު ބަޔަކު ބަޔަކު އެއްފަހަރު، ކަލައިދު ބިލުދަރިވަރުން ވަނަނަ ފަހާއި، ކަލައިދު މާބައިގަދުން އަދިވެ އެއްފަހާއި، ކަ(ލަ)އިދު އެއް މާތްއުރަނދަރުން ވަނަނަ ފަދަ އިރުން ބޭރުގެން އެއްދިނަނަ އިސްދު ގެފާނަނަވާ. ދޫކޮށްލުން ބޭރުގެން ކަލަލަ އެއް ބިނާއި

ނޯޓު: ކައިދުވާނައި - ކަލައިދުވަން
ކައިދުވު - ކަލައިދު

6 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 10 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (6 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 10 ވަނަ ސަތުރާ)

1- އި ޕަށްޝިމަ ދިހަށް ނަކަތުރަދުގެ ޕަޓާއި އުއްތަރަ ދިހަށް އިސްދުވު ގެމާއި ކަޅައިދުވު މާތުޖެ

2- ކަޅުތިބި ގަޅުދުވު ވަށްނަ ފަގައިމު ފުރުއްބަ ދިހަށް ދިހައިހަށް ދަކުޝިނަ ދިހަށް އިސްދުވު ގެ

3- މާނައި ޕަށްޝިމަ އުއްތަރަ ދިހަށް ފަޅަމާއި އިމު ބޭބިޔަ ހައިދިގައިން މާތުޖެ ކަޅު ބި

4- ބި ފަގައި މާތުޖެކަޅުމު ބިބި ގަޅުދަޔާ އިސްފަގައި ފުރުއްބަ ދަކުޝިނަ ޕަށްޝިމަ އުއްތަރަ އަށްމިފަގު

އި

5- ސްދުވު ގެމާނައި އިމުމާތުޖެގައޭ ބިބި އުތުރިސް ވައްބައް ވަށްނަ ފަގައިމު ފުރުއްބަ ދިހަ

މާނަ:

ހުޅަނގުން ދެކުނުން އޮތް ނަކަތުރަނދޫގެ ފަށާއި އުތުރުން އިރުމަތީ އޮތް އިސްދޫ ގެމާނައި ކަޅައިދޫ މާތުންޖެހޭ އޮތް ގަނޑުވަރު ފަޅުއިމު އިރުން އިރުމަތީ އޮތް ދިހަ ހަތްނަމާއި ދެކުނުން އިރުމަތީ އޮތް އިސްދޫ ގެމާނައި، ހުޅަނގު އުތުރުން އޮތް ފަޅަމާއި، ބިމުލޭ އިމުގައި ދެކުނުން އޮތް ބޭބިޔަހައިދިގައިން މާތުޖެހޭ އުތުރު ފަގައި މާތުޖޭ ކަޅުދުއްބޮ ގަޅުދަޔާ (ބަރުދާ) އިން ފަގައި، ބިމުގެ އިރު ދެކުނު ހުޅަނގު އުތުރުން އިސްދޫ ގެމާނައި އިރުމަތީ މާތުޖެގަނޑުގައި އޮތް އުތުރުސް ކުޅުވަނީގެ ފަޅައިމު އިރުން ދެކުނުން،

6 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 11 ވަނަ ސަފުހާ

ލިޔުން: (6 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 11 ވަނަ ސަފުހާ)

1- ނު އިސްދުވު ގެމްނާއި ދަނބިސިރިދިޔަން އަސްރަމަށްގެ ފަޅާއި ފަޅުކުމަދިޔަން މާބަޅުގެ

2- ފަޅާއި އެތެރެދިޔަން ހަތަރަބަޑިރާ ކަނޑުއާއި ދިއްދުވު ތިބި ހާމަސްފަތުތަތްވަރަތް ފަޅާ

3- އި މިޔަގެއިމު ފުރާތަބަދިޝަން އިސްދުވުގެމްނާއި ދަނބިސިރިދިޔަން އިސްދުވު ގެމްނާއި ފަޅުޝި

4- މަދިޔަން އިސްދުވުގެމްން ވެޑިފަށާއި އެތެރެދިޔަން އިސްދުވު ގެމްނާއި ދިއްދުވުމާ ތި

5- ބި ދަލުފަގެތި ފަޅާއި ދިއްދުވުމާ ބިއްދުރުދުވުއް ވަށްނަ ފަޅާއި މިފަގެ އިމު ފުރާތަބަ ދި

މާނަ:

އިސްދޫ ގެމެނާއި ދަނބިދޫން ޖެހިގެން އަސްރަމަށްގެ ފަޅާއި ފަޅުކުމަތި މާބަޅުގެ ފަޅާއި އެތެރެން ޖެހިގެންއޮތް ހަތަރަބަޑިރާ ކަނޑުއާއި ދިއްދޫ އެތެރޭގައި ހާމަސްފަތުތަށް ފަޅާއި، މިފަގެ އިމު އިރުން އޮތް އިސްދޫ ގެމެނާއި، ދަނބިދޫ އޮތް އިސްދޫ ގެމެނާއި، ފަޅުދޫގެ ޖެހިފައިއޮތް އިސްދޫ ގެމެނާ އެޖެހިފައި، އޮތްތަން ޖެހިގެން އިސްދޫ ގެމެނާއި، ދިއްދޫގައި އޮތް ދަލުފަގެތި ފަޅާއި، ދިއްދޫމަ އޮތް ބިއްދުރުދޫނަ ފަޅާއި، މިފަގެ އިމު އިރުމަތިން

7 ވަނަ ކޮޕީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 12 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (7 ވަނަ ކޮޕީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 12 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ހެން އިސްދުވު ގެދެނާއި ފުސްނަދިއަން ފަހަރާއި ދަކުޝިނަދިހަން އިސްދުވު ގެދެނާއި ފަ

2- އްޝިމަ އުއްތަރަ އެން އިސްދުވު ގެދެންވެ ފަސާއި އިމު ކުރުންޖެވު ދަކުޝިނަދިހަ ތުޖެއާއި

3- މިތުޖެ އިމު އުއްތަރަދިހަން ގެވެލެގެއާއި ފޫރުއްބަ ދަކުޝިނަ ދަކުޝިމައަން ދިއަހަ

4- ނު ވެރިންޖެވު ދިގުރެއްވަނަ ފަގާއި ވެރިންޖެވު މަ ތިބި ބެދަހަދިއަ އިނގެ ވަރުތުއް ވަނަނަ

5- ފަގާއި ކަވެހިޖެހެ މަކަޖެހެދުވު ތިބި ދަފުގާއި ކަވެހިޖެހެ އަހުދުވު ތިބި

މާނަ:

އިސްދޫ ގެމެނަނެވެ. އެތާ ހުވަނދުން އޮތްފަރާ އެކުގައެވެ. ދެކުނުން އޮތް ހިންނަ އިސްދޫ ގެމެނަނެވެ.
އެތާނގެ ހުވަނދު އުތުރުގައި އިސްދޫ ގެމެން އޮޅީ ފަސްވަގާ އިމު އޮތް ކުރެންދޫ ހިންނައިގެ ދެކުނުން
އޮތް ތުނބުއާއި، މިތުރުބާ ބެހިގެން އުތުރުން އޮތް ގަތު ހިންނަގެ އިރުންނާއި ދެކުނުންނާ ހުވަނދުން
އޮތް ދިއަހިން ވެރިންނޫ ދިގުރެއްވަ ގެމެންގެ ފަރާއި، ވެރިންޖެހޫ ތިބި ބޭރުގެ އަނަހަނދަރިނގެ ގެދުނުނު
ވަންނަ ފަގާއި، ކަވެހިޖެހެ މަކަނޖެދުގައި އޮތް ދަފުގާއި، ކަވެހިޖެހެ އަހުދުގައި ތިބި (އޮތް)

7 ވަނަ ލޯމާފަތީގެ ދެވަނަ ފުށް. 13 ވަނަ ސަތްރާ

ލިޔުން: (7 ވަނަ ލޯމާފަތީގެ ދެވަނަ ފުށް. 13 ވަނަ ސަތްރާ)

1- ފަގާއިގަމުދުވު ބުގެވު ފެގުނުމާ ތިބިފަގާއި މިފަގައިމު ފޫރުއްބަ ދިރެންގަމުދުވު ގެދެ

2- ނާއި ދަރުނިސަ ދިރެން މައްތުގެ ފަގާއި ފަރުށިމަދިރެން އެގުފާފުގެ ފަގާއި އިމު އެއްތިރަ

3- ދިރެން ގަމުދުވު ގެދެނާއި ގަމުދުވު މިބިނެގުދަނޑެއް ވަށްނަ ފަގާއި މިދިވުމާ މިބި އަޔަ

4- ރިކައްޓި ވާފަގާއި މިދިވުމިބި ރަބިރުވައްޓަން ވަށްނަފަގާއި ކެދުރުޖު ހިނބިދުވުމި

5- ބި ފަގާއި ދިއަދުވުގެ ނަކަމިހިއްލުގެ އަދު މިބި ފަސްގަޖާއި ދިއަދުވުގެ ދަނަ ގެލީ ތި

މާނަ:

ފަގާއި، ގަމުގައި ބުގާ ފެގުނުމާ އެއް ފަގާއި، މިފަގައިމު އިރުން އެއް ގަމުދޫ ގެދެނާއި، ދިރުނުން ބެރިގެން އެއް މައްތުގެ ފަގާއި، ރުވަނިގެން އެއް އެގުފާފުގެ ފަގާއި އެދުރުން ބެރިގެން ގަމުދޫ ގެދެނާއި، ގާދޫ މިބި (އެއް) ނެގު ދަނޑެން ވަށްނަ ފަގާއި މިރަނު އެއް އަޔަރި ކައްޓާވާ ފަގާއި މިރަނުމުއެއް ރަބިރުވައްޓަން ވަށްނަ ފަގާއި ކެދުރުޖު ހިނބިދުވު މިބި (އެއް) ފަގާއި ދިއަދޫ ނަކަމިހިއްލުގެ އަދު މިބި (އެއް) ފުގަނޑާއި ދިއަދުވުގެ ދަނަގެލީ

8 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 14 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (8 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 14 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ލިބި ތަކާއި އިސްދުވުރިބި ހާބާވައްތެއް ވަންނަތަކާއި އިސްދުވު ލިބި އުބުރަގެ ވައްތެވާ

2- ތަކާއި އިސްދުވުމިބި ދަނބުއަވަރު ވައްތެ ވަންނަ ތަކަގަނޑާއި މަފުގެއިދު ފޫރުއްބަ ދަކުޝަނަ

3- ދިރަގެން އިސްދުވު ގެމެން ތަކާއި ތައްސަމަ ދިރަގެން ދެކުނުގެ ވައްތުގެ ތަކާއި އުއްތަރަ ދިރެ

4- ސް ގަމުދޫ ގެމެންތަކާއި އިސްދުވުމިބި ޝިރިޔަވަގެ ދަނޑުފަރާބި ބިބި ތަކަގަނޑާއި ކަޔެމަ

5- ޖުކެ ހަމިދުވު ބިބި ތަކާއި ބޮޑުމަގޮން ފޫރުއްބެ ދަބުދުވު ވޭރަ ހަށްތަގެ ގަ

މާނަ:

ލިބި (އޮތް) ތަކާއި، އިސްދޫގައި އޮތް ހާބާވައްތެއަސްވާ ތަކާއި، އިސްދޫގައިއޮތް އުބުރަގެ ވައްތެވާ ތަކާއި، އިސްދޫގައިމެ އޮތް ދަނބުއަވަރު ސަރަހައްދުގައި އޮތް ތަކުގަނޑާއި، މަފުގެ އިރު އިރުދެކުނުން އޮތް އިސްދޫ ގެމެން ތަކާއި، ހުޅަނގުން އޮތް ދެކުނުގެ ވައްތެގެ ތަކާއި، އުތުރުން ޖެހިގެން ގަމުދޫ ގެމެން ތަކާއި، އިސްދޫގައިމެ އޮތް ހިރިއަވަރުގެ ދަނޑުފަރާ އޮތް ތަކުގަނޑާއި، ކެޔުމަޑުތު މަތިދުގައި އޮތް ތަކާއި، ބޮޑުމަގުން އިރުގެ ދަނބިދޫ ވޭރަށް ހިއްތަގަން

8 ވަނަ ލޯގަނޑުގެ ދެވަނަ ފުށް. 15 ވަނަ ސަފްހާ

<u>**ލިޔުން:**</u> (8 ވަނަ ލޯގަނޑުގެ ދެވަނަ ފުށް. 15 ވަނަ ސަފްހާ)

1- އް ފަގާއި ފުރުއްބެދިހެން މުންނަފުޅި ބާރުވައި އުއްތަރަދިހެން މާމުލި ބާރުވައި ސަރު ދަ

2- ސްކަލު ވަދު ބާރުވައި ކަރެންދުވު ކަނޑުތީރު ބާރުވައި މިފަރު އަތްފުބާގުދުރަގަނޑާއި ވެޔ

3- ނގު ކަނޑުތީރު ބާރުވައި އެތިރިރި ބާރުވައި މިފަރު އަތްފުބާގުދުރަގަނޑާއި ކަލުވެޑު

4- ތިވިރިފުރިފަރު ބިވައިކަލު ސަނގަލު ބާރުވައި އެލިގިރި އަކަނޑުތީރު ބާރުވައި މިފަރު އަތް

5- ފުބާގުދުރަގަނޑާއި ކަލުވެޑު ތިންކަލުފުރިފަރު ދިއަމިގިރި ކަނޑުތީރު ބާރުވައި

<u>**މާނަ:**</u>

ފާގަބުކައި އިރުން ޖެހިގެންއައިބް މުންނަފުޅި ބާއްވައި، އުތުރުން މާމުލި ބާއްވައި، ކަލުސަރު ހަސްވަދު ބާއްވައި، ކަރެންދޫ ކަނޑުތީރި ބާއްވައި، މިފަރު އަތްފައިބާނާ ގުދުރަގަނޑާއި ވަޑުސް ކަނޑުތީރި ބާއްވައި، އެތިރިރި ބާއްވައި، މިފަރު އަތްފައިބާނާ ގުދުރަގަނޑާއި، ކަލުވެޑު މިހުރިޔި ފަރު ބިވައިކަލު ސަނގަލު ބާއްވައި، އެލިގިރި ކަނޑުތީރި ބާއްވައި، މިފަރު އަތްފައިބާނާ ގުދުރަގަނޑާއި ކަލުވެޑު ތިންކަލުފުރި ދިއަމިގިރި ކަނޑުތީރި ބާއްވައި،

ނޯޓް: އަތްފުއިބާނާ ގުދުރަގަނޑު - ގުދުރު: ފާރަގަކުރެވިފައިވާ ހިސާބެއް (ބޮޑުހާ ސަރަހައްދު)

9 ވަނަ ލޯގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 16 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (9 ވަނަ ލޯގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 16 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ދިގެރަދު ބާރުވަޅި މިފެރާއުޅ ފަތަބާ ގުދުރަގެޅާ ބޮޑާ ދެއްބާރުވަޅި ވަޑެނަގު

2- ކަޖެހިނު ޖެސޮވައިމި މިދިފުރި އިސްދޫ ދެމާނާއި ދަބިދޫ ގެމާނާއި މިދި ގެމާނ

3- މިފުރި އަތްފުޅިބާ ގުދުރަގެ އަކަށްއިކަނު ކަނި ކަނު، މާލ މާފުށްނު ޖިޖި ކުސަބަ

4- ކަނި އިމު ފުރުއުބަ ދިނ އަގެހިނ ދަކަށިނަދިނ ނަގެނުދޫން ކުރުނ ފަ

5- ނިކަވަލާއިކަ އިނ އަބިކަބަލެނގެ ހިނ މިގިފިލާއި ފަރުސިމަ ދިހިނ މާކަ

މާނަ:

ދިގުރަރި ބާއްވައި މިފެނި އަތްފުޅިބާނާ ގުދުރަގެނިޅާ ބޮނޑާރުދުރަނޑު ބާއްވައި، ވަޑެނގު ކަނޑެތިރި ޖެއްސައި، މިދިމިދު ފުރި އިސްދޫ ގެމާނާއި ދަނބިދޫ ގެމާނާއި މިދިގެމާން މިފެރާވެކެގެ އަތްފުޅިބާނާ ގުދުރަގެނިޅާއި އައިކަނު ލިބޭ އެއްގަޅައި ކާރުވެ. މާލޭ މާފުށްނައިވަ ކަނޑަބޭކަނި އިމު އިރުން އަވި އަގެހިނާގެ ދެކުނުން އަނުން، ނިޔަމުދޫ އާއިލާވެކަގެ ވެރިން، ފަނިކަވަޅާއިކައިން އަނބިކަނބަޅުން ގެމާނާގެ ހިނަނ، މިގިފިލާއި ހަމަނގެން އިނުކަނު އަނުނ،

9 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 17 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (9 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 17 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ނިޔާއި ޢުއްމަރަ ދިރުން އަޅުވާއި މާފަސްދު ވިޔެ ނަސްދިރުއްކަލެއިންފުލައިމު ފު

2- ރުއްބަދިރެން އަޅުވާއި ދަރުކަށަނަދިރެން ފަސްސަތޭވ ކަލްގަޔީ ފަހާއި ފެވުދިރެން ކަދަ

3- ވޭރާއި ފުނު ޢުއްމަރަ ދިރުން އަޅުވާއި ފުނުމާލު މާފަސްދު ވިޔެ ބުދި ފާމުލަ ދަރިން

4- އަބިނިލަމިންގެ ގެފިޔުފުގައިމު ފޫރުއްބަ ދިރެން ކިބާމިންގެ ފަހާއި ދަރުކަށި

5- ނަދިރެން ޔިމު ރަބިނަބަޅެރާއްގެ ފަހާއި ފަހްސިމަދިރެން ބިއަރިދުވު

މާނަ:

މާކަނބާއި އުބުރު ފަރާބަގައި އެނުނަ އަޅުވާ، މާފަސްދު ވިޔެ އެންމެނަން، އުފުން ރަށްކަށް ފަދަ އިމު އިރުން އެނުނަ އަޅުވާއި ދަކުނުން ޖެހިގެން އަބި ފަސްސަތޭވ ކަނަގަކީ ފަހާ އިނކަނަ އަބި ކަދެވިރާއި، އަބިރުން ޖެހިގެން އަބި އަޅުވާއި ފުރަމަލާ މާފަސްދު ބުދި ފާމުލާދުރާއްގެ އަނިބިދިރިންގެ ގެފިޔު ފަހާއިމު އިރުނުއަބި ކިބާމިންގެ ފަހާއި ދަކުނުއަބި ޔިމުގެ ރަނަނަބަޅެރާއްގެ ފަހާއި ހުވަނގެން އެނުނަ ބިއަރިދު

10 ވަނަ ލޯމާފާގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 18 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (10 ވަނަ ލޯމާފާގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 18 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ސިރީކުލަގެ ފަޅައި އުއްތަރަ ދިރަށް ލޯކާމާދިތްޔަގެ ފަޅައި މާހާބަރަށް ރަސްގެ ދަ

2- ރުމަތައިރަ ކެދުން ދިއަވެދިލިން ބަސްރާރައިރަވަނަބައިން ބަލާއި ވިލުފުރިން ރަސްގެ ބަސްރާ

3- ރަ އަނަ ވަނަ ބައިސްބަލާއި ދަބިދަވު ވަދު ބޯލިން ކަމުން ވިސްވައްލާއި ދުލުކަވިޓަގެ

4- އްލުފުރި ދަބުދަވު ވަރުސްވިދު އާބްރަސްރަސްގެ ބަސްރާރައިރަ ބަލައިގެން މިފުށްޖަ

5- ނަ ދަބުދަވު މަވަރަވާއިން ކަމުން ދަވަލިބައިލާއި ބްރިބަވަނަ ރަސްގެރުވަދައިރަ ދަބު

މާނަ:

ސިރީކުލަގެ ފަޅައި އުތުރުން ދެކުނަށް ލޯކާދިތްޔަގެ ފަޅައި މަހާބަރަށް ރަސްގެ ދަރުމަވަންތަ ކަނބުލޮ ދިޔަވަދިލީ ބަސްރާރަބައިން ބައްލަވައި، ވިލުފުށިން ރަސްގެ ބަސްރާރަބައިން ވާބައިން ބައްލަވައި، ދަނޑުވަރު ވަޑިން ބޮޑުން ކަމުން ފިނޮޅުލައި މުޅިކަލިތުގެ ގައުރުމިރި ދަނޑުވަރު ވަރުން ވިހާނުން، އާބްރަސްރަސްގެ ބަސްރާރަބަ ބަލައިގެން، މިފުށްޖެހި ދަނޑުވަރު މާ ވަރުވައިން ކަމުން ދަވަދި ބޮއްޓާ، ބިރިބަވަނަ ރަސްގެ ރުދައިން ދަނޑުވަރު

10 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 19 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (10 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 19 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ދުވު މާވަރުވާއިން ކަޖުނު ތިންވަތިބޭއިހާއި ތްރިބުވަނަރަސްގެ ކަވަމުޖޭޖު ދުދުފުދިން

2- ކަޖި ބަސްޖާރައިނަ ވަނަބައިންބަތާއި މިތަކު ފުރުއްވާ ރިޖުނުވާ ދަސްދިދުސްއިދުކަނަދިނަރު

3- ރަމުދަވަތޭ ތިރޭވު ތިތި ފުރުއަބޭ ދަބުދުވުނުލިބޭ ކަނަދަފުގާއި ފުރުއްވު ދަބު

4- ދުވު ގެމުން މާލޭތިބި ދަފުގެ މާވަލުކަނަގަނަ ދީ ހިންނަ ހިން ބޮދުހިބޭލި މުދުމަ

5- ސްދިދަނަމު ދިއްޔު ހަތްދުވުމައިތޭ ކަލައިދުވު ތިތި ދަބުދުވުން މާރުއްދަނު

މާނަ:

މާވަރުވާއިން ކަނޑުއްވި ތިންވަތި ބައްޔާ، ތިރިބުވަނަރަސްގެ ކަވަމުޖާޖު ދުދުފުދިން ކަނޑުއްވި ބަސްޖާރައިނާ ބައިން ބަތާއި، މިތަކާ ފުރުއްވާ ދަސްފާ ހާދިކަން ދިސްދިކަ ސަފުކަރުގެ ގެތީން ދިޔާ އާދައިގެ މަތިން ދައުލަތޭ. ހަތިވެގެންވާ ދަނބިދުއަން، އަރިއައިތޭ ތިއުޖެގައި އަތި ކަނަހިބޭ ދަފުގައި، ހަތި ދަނބިދު ގެމުންގެ ހަލާގައި އަތި ދަފުގެ މަވަހާ ކަނަ ގެރަވި ހިންނަ ހިންނަކާއި، ބޭހުމުބައިކާ ހިއްޔާކާ މިސްކިތަން ދައުލަތޭ. ހައިދުނުމަތި ކަހައިދުގައި އަނިކަ ދަނބިދު ރަހަތިލިބުނު މާރުއްދަނު

11 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 20 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (11 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 20 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ގު ދަކުޝިނަ ދިޔާއިބި ފަގެރުއްވަނަ ފަގާއި ފުރާއްބ ދަބުދުވުވާރަނަ ވަކަސްގަނަފަ

2- ގުއްކަޅިވި ހިތަދުވު ތިބީ ދަފުގާއި ގަމު ތިބީ ކުސާކު ވައްތެއް ވަނަ ފަގާއި ކަލަޔިދުވު ތި

3- ބިމާ ވަލުވައްތެއްވަނަ ފަގާއި ކަލަޔިދުވު ތިބީ ފުނަލާދުރުއްވަނަފަގާއި ކަލަޔިދުވު

4- ތިބީ ބިލިގަސްކަދުއްވަނަ ފަގާއި ދިހަދުވު ދިގަލާގެ ކަނަފަގާއި ދަބުދުވުފާނަގަ

5- ގެއްވަނަ ފަގާއި އިސްދުވު އަޅި ދަމަލާގެ ވައްތެއްވަނަ ފަގާއި ލިބައް ފަގުމަތީން ފު

މާނަ:

ދަކުޝިނަ ގިރިގެއްޓެއް ތަބިފަރިރުއްޓަން ވައްނަ ފަގާއި މާތްވެގެންވާ ދަނބިދު ވޭރަން ވަކަ (ބަޔި) ނެގުމު ފަގެން ހާޒަވީ. ހިތަދު ތިބީ (އަތޮ) ދަފުގާއި ގަމުގައި އަތޮނަ ކުއްޗެ ވައްތެއްވާ ފަގާއި، ކަލަޔިދު އަތޮ މަލުވައްތެއްނަވާ ފަގާއި، ކަލަޔިދު ފުނަލާދުނޭގެ ފަގާއި، ކަލަޔިދު އަތޮ ބިލިގަސްކަދުނަވާ ފަގާއި، ދިހަދު ދިގަލާގެ ކަނަ ފަގާއި، ދަނބިދު ފާނަގަނޭގެ ފަގާއި، އިސްދު އަޅިދަބަލާ ގޯދަނަ ފަގާއި، ލިބިފަގެއް މަތީން ކުރިގެ

11 ވަނަ ލޯމާފާގެ ދެވަނަ ފުށް. 21 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (11 ވަނަ ލޯމާފާގެ ދެވަނަ ފުށް. 21 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ރުއްވެ ދަބުދުވު ވާރަނަ ނެގެނަތިއްވަކަށް ވައުތި އަތިކެށް ގަނޑުއި ކާނު ދަބުދުވުސޭތިއަބު

2- ދުވާއި ކަލައިދުވު ތިބި ފަރުގެއް ވަނަ ފާގައި ކަލައިދުވުތިބި މާރުއްދެއް ވަނަ

3- ފާގައި ކަލައިދުވު ތިބި ގަލަދުވުއްވަނަ ފާގައި ދިހަދުވުތިބި ލާމަސް ފަނަންއްވަނަ ފާގާ

4- އި ދިހަދުވު ތިބި ބިއަ ދިރި ދުވުއްވަނަ ފާގައި މަނަދުވު މަލެލު ކާދިކާވެ ކާރުދިމަނާދައި

5- އެކާމު ތިބި ފުރުއްވެ ދަބުދުވުން ދަލެއްވަނަ ފާގައި މިތާކަ އެކަނި ރަނަގަލު ފަގަނަ ރަށް

މާނަ:

ދަނބިދޫ ހުވަދުފުށުން ދަނބިދޫ· ބަލައިގަންނާނެވޭ އެއާކާނުން (ބައިތާ، ވައްތާ) ވަކާލާތް ނަގެން ވާރަށް ދަނބިދޫ ގާއި، ކަލައިދޫގައި އެތި ފަރުކަށް ވަނަ ފާގައި (ގަވާނުކާރުބަން) ކަލައިދޫ މާ ރުއްދަނބުގެން ވަނަ ފާގައި، ކަލައިދޫ އެތި ގަދޫ ކިޔާމިނަން ވަނަނަން އެއްނަ ފާގައި، ދިހަދޫ ލާމަސްފަނަނަން ވަނަ ފާގައި، ދިހަދޫގައި އެއްނަ ބިން އަދިރިދުވަން ވަނަ ފާގައި، މަނަދޫ މަލެލު ކާނިދިކާގެ ކާރުދިމަނާދައި އެކާއިބު މާބު ދަނބިދޫ ދަނބުގެން ވަނަ ފާގައި މިތަނުބަން އެކަނި ރަނަގަނޑު ފަގަން ރަށެވެ

12 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 22 ވަނަ ސަފްހާ

ކިޔުން: (12 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 22 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ގެބަންޖާރަހަރަ ވަދިނަ ބައިން ބަދު ބަންޖާރައިން ސުއްދަރާނަ މަސްދިދަރަދިނޫ އެގުމިރިޔޭ

2- ހުނަ ވަޔިނގެ ހަޔަށުން ފާރަވައި މިފުރަނަ އަތުވީ ސައިސަރު ގަމަހަސަފަތި މަސްދި

3- ދަނަ ހުނވައި ދިއްވެރަސްފަރަނަ އަތުވީ ސައިސަރު ގަމަހަރަފަތި އިސްދުވެ ގެމާއި

4- ދަބުދުވެ ގެމާއި ދިގެމަށް އެހުސައިހަނަ ބަހައިގަނޑައިހަނު މިތުހައިހަނި ގަވިދު

5- ވު ގަޔަފުގެ ބައިންބަތު މަސްދިދުހާނަ ފަހުގެ އައި ވެށްނަރާއި ހަދިހާ ހަޔަރާއި މާ

މާނަ:

ސަރުކާރަށް ވެއްދި ބައިބައި ސަރުކާރުން މިސްކިތުގެ ބޮޑުއެއް ހަމަގައި ހުއްދަ ހަށްދިއްވިއްވާގެ. އެގުމިރިޔޭ ހުނަ ވަޔިނގެ ހަޔަށުނި ބާއްވައި، މިފުރަނަ ގާތުވީ (ލަގުވީ) ސިސަރު މާވަރަށް ހަރަފަތި މިސްކިތަށް ދިއްވިއްވާގެ. ރަސްފަރަނަ ލަބުވާ މާވަރަށާ ހަރަފަތި އިސްދޫ ގެމާއި ދަނަބުދޫ ގެމާއި ދިގެމަށް އެއްހަނަ ބަހައި ގަނޑަނަ ހުއްޓުވާ. ހަމައަހަނި ގައިދޫ ފުގަގަނޑުން ކިބުނަ ބައިން މިސްކިތު ފަސްގައިރާ ވެރިދިއްޔަމާގެ. ހުވަނާ ހަނުޔާއާ

12 ވަނަ ކޮޕޫޕީގެ ދެވަނަ ފުށް. 23 ވަނަ ބަސްފުރާ

ލިޔުން: (12 ވަނަ ކޮޕޫޕީގެ ދެވަނަ ފުށް. 23 ވަނަ ބަސްފުރާ)

1- ލިން މޫދިމުން ކަނަ ބޮގަރާއި މިއްނަމު ކަމުކަންމަހަށް ނިޔަބޮކުތުރިން ފުރުއަތު ދަބުދަވު ވެރި

2- މާނުން ކެރުން އެކަކަރި ދަޅުދުއްތޮތް މިނިވަންނެގެ ހިންނަ ހިނަ ފުޅިހިކަޔަ ދަޅުޖުގެ އަޖު ހިންނަ

3- ވީނަނަމު ތިބޭނިކަނު ނިރުވު މިހުން ހުނުވައިދިނޫ މިދުރުމައަނަ ހުނަވޫ އެޔުއްކަމު. ދަޅު

4- ދުވު އިދުނަ ބަޔްތަރި ހިރިއަގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވުގެ ކަޔުނިއްމަގެ ކަދިވަރުނާއި ހުޔިއަބު

5- ދުވު ހަންދުގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވުގެ އައިދިގެ ކަދިވަރުނާއި ވަޖެނުޔު ބުންދަ ތިންމައި

މާނަ:

މާލިން މުދިމުން ކާ ބޮގަރާއި މިހިރަކަމި ކަމުކަން ނިޔަތުގެން ދިނީއްވެ. ކެރިގެ ދަނަބިދު ވެރި މިހުން ކެރުން އެކަކަރި ދަނުޖު ފުގެ ނުތް މިނިވަންނެގެ ހިންނަ ހިނަނާ ވަޔަކަޔަ ދަނުޖުފުގެ އަޖު ހިންނަ އެމިހުނުން ހުންނަ ހުއްޖަވެ. އުނދަގޫއެއް ނުވާނަހުން މިހުން މިކަން (ރަދުން) ހައްދަވައިދެއްވިއެވެ. މިދުރުމަ ހުންނަ މިހުނަކީ ދަނަބިދަގައި އިންނަ ބައްތަރި ހިރިއަގެ ދަރިންނާ، މިރަނު ކަޔުނިއްމަގެ ދަރިންނާ، ހުޔިއަނުދުގެ ހަންދުގެ ދަރިންނާ، މިރަނު އައިދިގެ ދަރިންނާ، ވަޖެނުޔު ބުނުދުގެ ތިންމައިންނާއި

13 ވަނަ ލޯހުޕިލޭގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 24 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (13 ވަނަ ލޯހުޕިލޭގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 24 ވަނަ ސަފްހާ)

1- މި އަގެމު އައިރައްކާއި ކާޅުދުވެ އިދުނަ ފުރުވެއްސަގެ ކަދިވަރުނާއި ރަވުފުންދި

2- ފައިދުނަފުޅެ ފައްމައްލަގެ ކަދިވަރުނާއި ބިސްކަވުޅި ބުސްދަދި ހައްބަގެ ކަދިވަރުނާއި

3- މިދުވަ ދެވަލާގެ ކަދިވަރުނާއި މަދުފުޅި ބުރަހި ހުދައެގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވެ

4- މަކެހާއްބަގެ ކަދިވަރުނާއި މަބިދިވެމައްލަގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވަ ކުނިހަލަރި

5- އަގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވަ ދިގެހިހައެގެ ކަދިވަރުނާއި ވިލުފުށި ރަބައި ހިރިމިއަ

މާނަ:

މިނާގެ އައިރައްކާއި. ކާޅުދުވަހި އިސްނަ ފުރުވެއްސަގެ ދަރިކާއި، ރަވުފުންދުގެއި އިސްނަ ފުރުވެއްމައްލަގެ ދަރިކާއި، ބިސްކަވުޅި ބުސްދަދިގެ ހައްބަގެ ދަރިކާއި، މިނާގެ ދެވަލާގެ ދަރިކާއި، މަދުފުޅި ބުރަހިހުދައެގެ ދަރިކާއި، މިނާގެ މަކެހާއްބަގެ ދަރިކާއި، މަބިދު މައްލަގެ ދަރިކާއި، މިނާގެ ކުނިހަލަރިއެގެ ދަރިކާއި، މިނާގެ ދިގެހިހައެގެ ދަރިކާއި، ވިލުފުށި ރަބައިހިރިމިއަ ދިޔައި،

ނޯޓް: ކަދިވަރުނަ - ކުދިވަރުން، ދަރިން.

13 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 25 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (13 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ދެވަނަ ފުށް. 25 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ދިއައިއަ ފަސްމަދުއްނާއި މަލިކާއިމުއްނަ ގުސަތިމިދުވަމު ބޮޑުމުގުމުގެ ކަދިވަރުނާއި

2- މިދުވަމު ހިރައިދުރާއަށަ ފަސްމަދުއްނާއި ކަޅުކަސަވު ތިންބޮޑުއްނާއި މުލާކަންދަ ދެދަރި

3- ނާއި އުއިގަލު ހިރުދި ބޮޑުއަގެ ކަދިވަރުނާއި މިދުވަމު އިދުނަ ބޮންދަ ދިހިރުއަ ހަތަރުމަދުއްނާއި

4- މިދުވަމު ހިރައިދުހުނަ ފަސްމަދުއްނާއި މިދުވަމު ކަތިފުރު މިދުވަމު ގައިދި މިދުވަމު

5- އައިފުން މިދުވަމު ބޮޑުރައިކަ ދެމައި ކަޅައިދުވ މަގަނަ ހިރައިފުމު މިތައް އަތުން މަސްދަ

މާނަ:

އެ ފަސްމަހިންނާއި، މަލިކަ މަތިވެފައިވާނީ އެންގެ ބޮޑުމުގުމުގެ އާއިލާއި، އެންގެ މެ ހިރައިދޫ ރައްކާގެ ފަސްމަހިންނާއި، ކަޅުކަސަވު ތިންބޮޑިންނާއި، މުލާކަންދުގެ ދެދަރިންނާއި، އުއިގަލު ހިރުދި (އަސްހަނދަރި) ބޮޑުއަގެ އާއިލާއި، އެންގެ އިން ބޮއްދުގެ އަސްހަނދަރިގެ ހަތަރުމަހިންނާއި، މީނާގެ ހިރައިދުހުނަސް ފަސްމަހިންނާއި، މީނާގެ ކަތިފުރު، މީނާގެ ގައި، މީނާގެ އައިފުން، މީނާގެ ބޮޑުރައިކާގެ ދެމައިންނާއި، ކަޅައިދޫ މަގަނަހިރާގެ ފިހިރަސްދަހަރަންނާ މިއަންމުން (މިސްކިތަށް ހަދިޔާއަށް ދީފައެވެ.)

(މިހާބުން ދެންއޮތްނުވީ ދަސަފުހާ ލޯމާފާނުން މަދުވެއެވެ.)

15 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 28 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (15 ވަނަ ލޯމާފާނުގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 28 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ފުރުވޫ ރުދީންގެ އަގަލީ ނަމައި މިއަގެ އަގަލީ ދަރާލަނަ ލިއްނަ ދަރާޖޫރި މަސްދިރު

2- ވަލީއަރަ މާގެމަސްނައަރަ ދަރާވަނީދަނަ ދަދުބުދަވު ރާވަލީ މުނުޒިފައި ރަދާއަނަ ފިރިމިނި

3- ކަނަދަން ކަރަނައަސަރާދާނަ އަރި ފުނި ކާދާމަސްދިރު ފަސްގާނާދަނަ އަރަދަރާވަނީ

4- ކަނު ދިރަރަދަރިފައި ރިރަދަރާނަ އައިސް މަގެމަން މަސްދިރުދުއަށް ހިބަ

5- އި ޝަރީގެޗާދީއަޅަ މާރަސްނާއި މިރަސްނގެ ގަބިރަ އިބުރަމު މުސްލިމާނުވިދިން

މާނަ:

ކީރިގެ އާދައިގެ މަތިން، މިސްކިތުގެ ބިންވެއް ރަށުގެ މީހުންނަށް ދައްކަން އަމުރުކުރައްވައިފި. ދަނބިދޫގެ ރުކަންއަރާ ހުރިހާ ރާވެރިންނަށް (ފުރިހަނދުން) ކޮންމެ އަހަރަކު މަސްޖިދުގައި ޚާނުފުން ދިނުމަށް (ފަންދިޔާރުން) އަންގަވައިފި. ދިހަ ރާދަލިޢުވައި، ހައްޤުގެ އަމުރެއް އަދި ކީރިއްކައުވަމުންދާ، ވަޒީފާ އަދާކުރަން މިސްކިތުގައި ބައިތިއްބަވައިފި، ސަރީޢަތުގެ ޙުކުމާ މުޚާލިފު މީހުންގެ ދަފުތަރުވެގެ ގޮތުގައި ބަލާނެ ކަނޑައަޅައިފައެވެ. އެނގިރޭސިގެ މުއްސަނދި ކަލޭގެ އިސްލާމުވި ދީން

ނޯޓް: ގޮތުގެ - ދަރުމަވަންތަ ޙަސަން، ކޮޅުފުށި

15 ވަނަ ޗޯޓުރީގެ ދެވަނަ ފުށް. 29 ވަނަ ސަފްހާ

ލިޔުން: (15 ވަނަ ޗޯޓުރީގެ ދެވަނަ ފުށް. 29 ވަނަ ސަފްހާ)

1- ހަރުކަޔަޅަކަ ރަސްނާއި މިވަޅ އުފާސަކަވަރުންގަނަ ދަރުމަވަނަ ދެމަފުލުކަސަ

2- ފުރަދުނާ ދެނިކަނު ދަބަދުވު އިދުނަ ދުގާފީން ކަރެން ފޫރުއްބެ ގަންނަ ފަސްމަޖި

3- ބޮޑި ނުގަޅަ އުޅި ކަނު ނިރުވު މިހެން ހުރެބައި މިމަސްދުދަރަދުން އެކަނިގަވު

4- ދުވަކު އަޔަށް ފަގަކު ނިކައިގެނ މިމަސްދުދު ބިދު ނާޝަނާ ކުރެމުވި އަހިރުމާކުޔަ

5- ކޮނުމެ ކުރެ ރަހަކުނ ދޫވަޅާއި ނަނަ ދުރުއިވަނި ކަނު މިންނާ އިން ސްރީގަޖާނުދީއްމަ

މާނަ:

ހަރުކަޔަ ރަސްކަލޭފާނުންނާއި މިދިރިސް މިހުނުނަށް މިވަށް ދެއްވި މިކަލުގެ ހަތުރުކަން އޮމިހުނުނަށް ފީބަކުނުވޭ. މިރުވަސްދުވާ ހުވަދު ބަހައްޖޫނުވޭ. ދަނބިދުގެ ފަޓްރަން އަވަށް ކުރިނުނަގާ ފަސްމުޔެބޮޑި ނުނުގާހިނިކަމޭ. އުނދުގެ ހުޅް ނުވެއްޓިގަނެ މިކަންބޮޑުއްބަނ މިސްކިތްބަށް ދޮއްވުމިނުފުޅު (އުމުރުކަރުއްވައިފައިވަނީ) މިމިސްކިތް ހަށްޗާހުޅި ސުންނަތްފުޅުކަރަން ހިކަޔަ ކޮނުމެ ކޮނުމެ އާއިޚާއްއެގެ ރަސްކަލުގެ ނަމުވަސް، އެނޑ ދަރަނިވެރިވާ ހުއްޓުވެ. މިކަމަށް ސިޔި ގަޖާނާއްދީއްމަ

16 ވަނަ ލޯފާޅީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 30 ވަނަ ސަތުރާ

ލިޔުން: (16 ވަނަ ލޯފާޅީގެ ފުރަތަމަ ފުށް. 30 ވަނަ ސަތުރާ)

1- ހާރަސުން ދިދާވިން ބިފުރުދުވ ހާގާ ވަސް ޝުދުރިރާބިސަން ފުރާކާމަނަ ހާނދާ އަވ

2- ދިން ސުރިރިރު ނަމް ފަޖައްބާ ލީ (ލާކާރާގެ މަޔަކާރާގެ ސަރިރިންނަދު ލަނާ): (މިލިޔުމަށް ހިޔަން:)

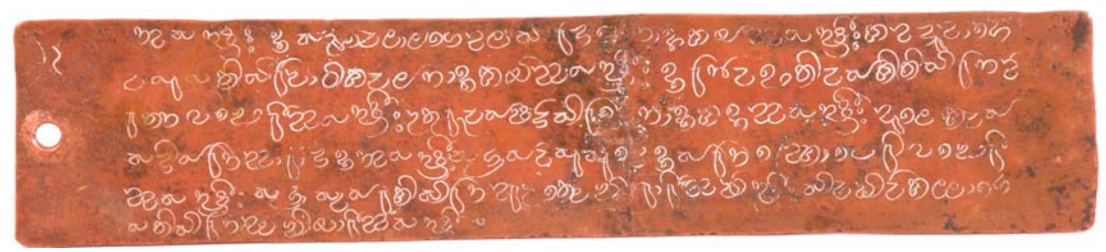
3- ފުހުންދުވުންގެ ފުރިފުނަވަސް ބުދުރިރުނަމު ސަނަވިރަސިން މަށްޝިރީ : އުތުރު

4- ވަސް ކަންދުވުންގެ އައިރިރު ފާމުއްލަދަރިން މަރަށްޝިރީ: ކަލައިމާވިއްވަރިބަ

5- ބިރު މާފަހަރިން މަރަށްޝިރީ: ފުހުންދުވުންގެ ފުރިފުނަވަސް ބަބުރުނަމު އަނިއަށްގައި

މާނަ:

ހާރަދުން އަމުރުފުޅު ކަރައްވަމުން، ޝުދުރިރާބިސަން ފުރާކާމަނަ މިނަން ލިބިފައިވާ ފަޖައްބާ ބިފުރިދު ބޮޑުގެ ހާއިލާގެ ދިންސުރިރިރު މިލިޔުނިއްވެ. (މިލިޔުމަށް ހިޔަވި) ފުހުންދުވުގެ ފުރިފުނަ ހާއިލާގެ ބުދުރިރު، އަސްކަރުގެ ވެރިއާގެ ނަން ލިބިފައިވާ ވަޒީރުވެ. އުތުރު ހާއިލާ (އާދި) ކަންދުވުގެ އައިރިރުއަޅި ފާމުއްލަދަރިއާގެ ނަން ލިބިފައިވާ ވަޒީރުވެ. ކަލާ މަވަން ހާއިލާގެ ބަބިރު އަޅި މާފަތް ކަމުގެ ނަން ލިބިފައިވާ ވަޒީރުވެ. ފުހުންދުވުގެ ފުރިފުނަ ހާއިލާއިން ބަބުރުއަޅި އަނިއަށްގައި ކަމުގެ ނަން ލިބިފައިވާ

16 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 31 ވަނަ ބަސްފުރާ

ލިޔުން: (16 ވަނަ ޕްލޭޓުގެ ދެވަނަ ފުށް. 31 ވަނަ ބަސްފުރާ)

1- ން މަސަންށރީ: އިސްދުވެރާދުގޫ ހަދުރިހު ދަންޖެހާއިކައިން މަސަންށރީ: ކަމަދޫ މާގޭ

2- ވަސް ސަތިރިކު ފާރިކަވަދުނާއިކައިން މަސަންށރީ: އިރުން ވަޅުތި ވަސް ކަތިރިކު ނަމް

3- ރަތްނަބޭރިން މަސަންށރީ: އުތުރުވަސް ޝަދުރިކު މާކައިކައިން މަސަންށރީ: މުލީކަވަސް

4- ސަދިރިކު ނަމް މާ ރާދައިން މަސަންށރީ: ސަސްރަސް ވަސް ސްދެއިސްރު ނަމް ކާރީރި ބަބޭރި

5- ން މަސަންށރީ: ސަސްރަސް ވަސް ރަކިރިކު ނަމު އުތުޖެއާރިން މަސަންށރީ: ސިވަދުވު
ކައްލާގެ

6- ސަތިރިކު ނަމް ފަޖެއާރިން މަސަންށރީ:

މާނަ:

ވަޒީރެވެ. އިސްދުރާދުގޫ ހަދުރިހު އަދި ދަންޖެހާއިކަ ވަޒީރެވެ. ކަމަދޫ ބޭގެ އާއިލާއިން ސަތިރިކުޅާދިރަ އަދި ވަދުނާއިކަ ކަމުގެ މަތީމުގެ ވަޒީރެވެ. އިރުމަތީ ފަރާތު އަތޮ އާއިލާއިން ކަތިރިކު އަދި ރަތްނަބޭރިއާގެ ނަމުން އަމަތޭމުގެ ވަޒީރެވެ. އުތުރު އާއިލާގެ ޝަދުރިކުއަދި މާކައިކަ ކަމުގެ މަތީމުގެ ވަޒީރެވެ. މުލީކަ އާއިލާގެ ސަދިރިކު އަދި މާރާދަކަމުގެ ނަމުން ވަޒީރެވެ. ސަސްރަސް އާއިލާގެ ސްދެއިސްރު ކާރީރު ބަބޭރިއާގެ ނަމުން ވަޒީރެވެ. ސަސްރަސް އާއިލާގެ ރަކިރިކުއަދި އުތުޖެހަ ފަޖެއާރިއާގެ ނަމުން އަމަތޭމުގެ ވަޒީރެވެ. ހިވަދު ކަޅާގެ ސަތިރިކު އަދި ފަޖެއާރު މަތިކަވާނުގެ ނަމުންވާ ވަޒީރެވެ.

ބަސް ލިސްޓް

މިލިސްޓުގައި ހިމަނައިފައި މިވަނީ، ދަނބިދޫ ލޯމާފާނުގައިވާ ބަސްތަކުގެ ތެރެއިން، ބައެއް ބަސްތަކެވެ. ބަސްތަކުގެ މާނަ ހަދައިފައި މިވަނީ، އަލްމަރްޙޫމް ޢަލީ ނަޖީބު ކުރައްވައިފައިވާ ލޯމާފާނުގެ ތަރުޖަމާއިންނާއި، އެހެނިހެން ލޯމާފާނުގެ ތަރުޖަމާތަކުންނާއި ދިވެހިބަސްފޮތްފޮތުންނާއި ސަންސްކްރިތު ބަސްފޮތްތަކުންނެވެ. މިލިސްޓުގައި ބައެއް ތަންތަނުގެ ނަމާއި އާއިލާތަކުގެ ނަންތައްވެސް ހިމަނައިފައިވާނެއެވެ.

ހިންދަ	-	މީހުން އުޅޭ ތަންތަނުގައި ވަރުވާގެ ގޮތުން ޚާއްސަކޮށްފައިވާ ބިންބިން
ހިންގާކުވަ	-	ހީކުވަ، ހިތަންއަރުވި
ހުރުލަބިދުވު	-	ތ. ހިރިލަންދޫ
ހިމެ	-	ހިމަނައި
ހަދަކާ	-	ހުވަނދާ
ހަމަރުމޫން ފަވްރު	-	ހަމަރުފަރާމު ފާރު
ހަވްދުވުމުއަޅެ	-	ހައްދުންމަޅި
ހިމަދުވު	-	ތ. ހިމަދޫ
ހަގާކުމުން	-	ހާދުދުރުންގެ ޖަމާޢަތް
ނިރޮވް	-	އުނދުގެ ތުއްނޮތް، ދަތުރެ ކަމުއްނޮތް
ނިއަތްކާރު	-	ހިތުއައްކާރު
ނެލެންދުވު	-	ނިލަންދޫ
ނާޝަނާ	-	ހަރާކާކުރުން
ރަތުނަބަނޑޭރި	-	ރަތްނަބަނޑޭރި
ރަތުނާކަރަ	-	ކަނޑުން ޖަވާހިރު ނަގާ ވަޅު
ރަތަފަންދުވު	-	ގދ. ރަތަފަންދޫ
ރަތްގަމުވި	-	ތ. ރަތްގާފުރި
ރޮޝަނަ	-	އުޖާލާ
ރުޖީން	-	ޝަވާހިދުތައް، އާދަދަތް
ބުންޖައި	-	ބަހައްޖައި
ބިޔޭ	-	އެއްކިރުންއުފުން ދައިވާފުޅުގެ ނުވަތު އެއްކިރުންއުފުން އަންހެން ކައިކާފުޅުގެ ދަރިކަލުން.
ބާރުވައި	-	ބާއްވައި
ބައިންބަތް	-	ބައިންބަރަކާއި

ބިޔައިދުވު - ކ. ބިޔައިދޫ

ބިދެ - މުގުރާ

ބޮޑުމުލަކު - ދ. ބޮޑުމުލަކު

ބީސްފަތި - ޖައްސަތި

ކަރަފިލި - ފަލިކަރިފަކަށް (މިއީ ބޮހޮރު ގަސްގަހާ އެއްޗެއް)

ކޮށޯރި ބަނޑޫރި - ކޮށާރު ބަނޑޫރު

ކަނަ - މުދުލުގަހުގެ އަނގު (ކަނަމަދު - މުދުލުގަހުގެ އޮނގެ މަދު)

ކެނޑުވު - ބ. ކެނޑޫ

ކަނޑޫރު - ލ. ކަނޑުރު

ކުރެންޑުވު - ލ. ކުރެންދޫ

ކެރުވި - ކުރެއްވި

ކިބިދުވު - ތ. ކިނބިދޫ

ކަބާގަރި - ދިދަދަނޑިޖަހަރި

ކެލެވެނދުވުމުޅުލ - ކޮޅުމުޅުލ

ކެލުމުޅުލ، ކެލެމުޅުލ - ކޮޅުމުޅުލ

ކަމަދޫ - ބ. ކަމަދޫ

ކުމްފުރި - ހދ. ކުލުދުއްފުށި

ކަމްގަތިކަން - ކަންގަތި ބޮޅުގެން

ކާފުރު - ކާފުރު

ކަދުވުރަނަ - ކުދުވެރިން، ދަރިން

ކޮލިކަރިތުވު - ކޮލިކަރިނދޫ (މިއީ މިލަދުންމަޅަގެ އުތުރު ރާއްޖެއާ ކަމަށް މިލަދުމަޑުލުގައި ޖެހިގެންވާ އަތޮޅެވެ)

ކަޅައިދުވު - ލ. ކަޅައިދޫ

ކުޅައިތި - މާތް ދިއުޖެހިރު ގަޑުބުލު ހާއިޅާޖެއް

ކުޑަދުވު - ލ. ކުޑަދޫ

އަނޑުރާގެ - ލޯބި

އަނިއަނާގެ - ރަނދުނގެ ބަސްފުޅު އަނގަވާ ވާޖިބު

އަރިއަދުވުބެދު - އަރިއަދޫއަތޮޅު، އަރިއަތޮޅު

އޮބަނަ - ނޫރުން، ގެއްލުން

އިލްބުވު - ނިމުނި

އެކެވިންޝަތި - އެކާވީސް

އެއްކަށިއިކަނަ - އެއްކަނީ

އެއްކަނިނަކުނަ - އެއްބަނޑު

އުއްތަރަ - އުތުރު، މަތިވެރި

އަވުރޮދު - އަހަރު

އޮމަދުވު - ތ. އޮމަދޫ

އުފާސަލަވަރުން - އަހުލުސުންނާ މީހުން، ދީނުގެ މީހުން

އާދިފަތި - ރަސްގެފާނު

އުތުފެޔާރި - އުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު

އަތެޅު - އަތޮޅު

އަތްފަތްބާގުދްރަކަޖު - ބޮޑުރިކުރުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ފަރުފަޅު ފަދަ ތަންތަން

އަގެޅި - ލޮބު، ފަންދިބުރުކުރާގޮތް، ބިމުގައި ކަނޑުފައިއޮތް މަގުއް

އާސާއްލަ - ހަރުދަނާ، ދެގޮތެއްނުވާ،

އިސްދުވު - ލ. އިސްދޫ

ވިނޮދަ - ހިތްގައިމު، އުފާވެރި

ވަންޝަ - ވަންހަ

ވެރިމާނަ - ހާމުދުރުން

ވިއައު - އަނބުރުނާ ފައިދާއަށް ބޭނުންކުރެވޭގޮތަށް ދެއްވުން

ވައިބި - ބޭގެ، މިސްކިތުން ބޭރުގެ ދ މާސް ގޮތަށް

ވައްބާ - ވަރައިގެން އަނބަން ގޮތް

ވައްތިކަން - ކަނޑައަޅައި (ވައިދުކަން)

ވަދިނަ - ވެއްދި

ވިދާޅި - ވިއްޓަވައި، ވަކިވެފައި

ވަބު - އަގު

ވަލްނާއިކަ - ވެލާނާ

ވިލުފިރި - ތ. ވިލުފުށި

ވެލިމަނުޖުވު - ތ. ވެލިމަންޖު

ވަސް - ބާއިލާ

ވަސްބިމުކަ - މިހަކަތް ނުވާ ބިމެއްގައި، ބަންޖާރަބިމެއްގައި

ވަޖެހުނު - ލ. ވަޖެހުނު

މަނަދުވު - ނ. މަނަދޫ

މަންޖިމަ - ޖިންނިބިރިކަންފައި

މުންނަދުވު - ލ. މުންނަފުރި

މާނައިކަ - މާނައިކަ

މިރިއަގަން - އާއިލާއެއް

މިރިއަފަލަ - އާއިލާއެއް

މުންޖެވުން - އާއިލާއެއް

މާރާދަ - މާރާދަ

މިރިޝަންދުވު - ބ. މިރިއަންދޫ

މާކަޑުލުދުވު - ތ. މާކަނޑޫ

މުމްބަރު - މިންބަރު

މާފަހި - މާފަށް

މެދުފުށި - ތ. މެދުފުށި

މަތިދުވު - ތ. މަތިދޫ

މާތައްތުރާ - ބޮޑެތި ދަތިކަން

މާތުނޑެ ކަގު - މާތުނޑޫކުގެ

މަލު - އެއްޔިރިނުފުން ފިރިހެން ކައްޔަކުފުގެ

މޫލަކަން - ވެރިކަން

މިލަދުވުމަޑުލު - މިލަދުންމަޑުލު

މޯގޭ ވަސް - އާއިލާއެއް

މަސަންޝަރީ - ވަޒީރު

މަސްދިދު - މަސްޖިދު (މިސްކިތް)

މަސްދިދުކަރުވައި - މިސްކިތް ބިނާކުރައްވައި

ފެހެންދުވު - ބ. ފެހެންދޫ

ފެހެފުނަ ވަސް - ފެހެފުނަ އާއިލާ

ފެންނެރު - އާނުކަނޑައި ފެނާ ޖެއްސުން

ފާނުއްބޯއި - ބިންގަޑު އަލާއި

ފަންޝަމާ - ރަސްމީ ރާގު

ފަންސަވިރިންޝަވި - ފަންސަ ވިރިސް

ފެންފުށި - ރ. ފެންފުށި

ފޫރުއްބެ - އިރުމަތި، ކުރީގެ

ފައްޝަމަ - ހުވަނދު

ފާމުއްލަދަރި - ފާމުލަދިރި

ފޭޔާމްބަރު - ރަސޫލު

ފަގު - ސަރަހައްދު، ކަނޑައެޅިފައިވާ ބިން، ގޮވާންކަރާ ބިން

ފާސްޝައްމަބެއްރާރި - 583

ފަޖައަބާ - ފަޖައަބް

ފަޖާއިރި - ފަނޖެހާރު

ދިހާން - ދިހާލުގައި

ދޮނުންފުރި - ލ. ދޮނަންފުރި

ދެނުގެ - އާއިލާއެއް

ދަންޒަނާއިކަ - ކުނުގެ އަދަބު ދެއްވާ ވަޒީރު

ދަރަނަކަނަކަ - ރަތުރަންފަދަ

ދުރޮއިވަނީ - ދަރަނިވެރިވަނީ

ދަބުދުވު - ލ. ދަނބިދޫ

ދަކުށިވަ - ދެކުނު

ދިއަވިގިއްލާ - ތ. ދިޔަމިގިލި

ދިއަދުވު - ލ. ދިޔަދޫ

ދުއްފަތް - ފަޑީރު

ދޭވަތާ - ދޭވަތާ (ކަލާނގެ)

ދުމާކެވިއް - ހުކުރު މިސްކިތުގެ ނަންދެއްވި

ދުމާކަމިން - ފަޑީރުން

މޮންޑުވު - ހ. މޮއްޑޫ

މިންކޮޅުފުރި - ތ. މިންކޮޅުފުރި

މަނަދުވުމައްތެ - މިލަދުންމަތި

މިތި - އޮތް، ހުރި

މުތިރި - ލ. މުންޑުރި

ލަކްށަދީޕް - އެއްލައްކަ ޖަޒީރާ

ލާލުގެ - އާއިލާއެއް

ކައްޗިފުރި - ވ. ކައްޗިފުރި

ގޮވުދުވު - ބ. ގޮއިދޫ

ގަމަ - ލ. ގަން

ގޮމަ - މާވަހަރު

ގެމެން - ރައްޔިތުން

ގެމެނެގި - ލ. ގެމެނޮގި

ގުދުރަ - ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ހިސާބެއް (ބޮޑިފާ ސަރަހައްދު)

ގޮތްތުރަ - ދަރިކޮޅުގެ މީހުން، ކުލަވަތި

ގަލުދުވު - ލ. ގާދޫ

ގަޑު - ކަޅަކަން ބޭނުންކުރަން ވަރިކޮށްފައިވާ ބިޑުއް

ސެނެވިރަސް - ހެނެވިރަސް، އަސްކަރުގެ ވެރިޔާ

ސުރިއަބުދުވު - ލ. ހުރިއަންދޫ

ސުއްދަކާނިދުނުން - ސާފުކާނިދުނުން

ސިދެ - ހިނދެ، ހިނދު

ސެމަރުވަނަ - ހަމަރުވަނަ

ސަގުރަސް - އާއިލާއެއް

ސިރީ - މާތް

ޝިރާ - ޝަރީޢަތް

ޝިރުކަ - ރިވަކަން ހުސްވަޒަރެއްގެންފައިވާ

ޝަވާ - ހުރާ، މުލި، އެކިގަރި

ޝަމަވަންޝަ - ހަނދުވަންހަ

ޝަދިހާ - ހަދިހާ

ޝަމަރު - ސަމަރު (ހަމަރު)

ލިޔުން އެޑިޓްކުރުމުގައި މައުލޫމާތު ހޯދުމުގައި އެއްކުރުމުގައި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ
މަރުކަޒުގެ މުޝީރު އަލްއުސްތާޛާ ނަސީމާ މުޙައްމަދު

މައުލޫމާތު ހޯދި ފޮތްތައް

1- ޑރ. ވިޖޭވަރްދަނަ، ޑީ.ބީ. ޖަޔަތިލަކަ އާއި ހަސަން އަހުމަދު މަނިކު - ތާރީޚުން.
ބާރަސްލިޔުންތަކުން، ބާރަސްލިޔުމާއި ސީލަންތަކުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހިބަހާއި
ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު. މާލެ 1982މ.

2- ހަސަން އަހުމަދު މަނިކު، ޑރ. ވިޖޭވަރްދަނަ - އިސްދޫ ލޯމާފާނު، ކޮލަމްބު
ޑީ ސިލްވާ. ކޮލަމްބު، 1986މ.

3- ދިވެހިބަސް ފޮތް - ރަދީފު، ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު. މާލެ، 1991މ.

4- އެޗް. ސީ.ޕީ. ބެލް - ދަ މޯލްޑިވް އައިލެންޑްސް، މޮނޮގްރާފް (ނޯވާ ޕްރިންޓަރސް)
އެކްސްޕްރެސް 1979 މ.

5- ހަސަން އަހުމަދު މަނިކު - އަ ކޮންސައިސް އެތްނޮލޮޖިކަލް ޑިކްޝަނަރީ އޮފް ދިވެހި ލޭންގްއޭޖް،
ދަ ކޮރެކްޓް ހިސްޓޯރިކަލް ސީރީޒް އޮފް ސްރީ ލަންކާ. ކޮލަމްބު، 2000 މ.

6- މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ލުޠުފީ - ފަތްތޮޅުގެ ނަންބަރު 63 ، 64 ، 65 ، 67 ، 68 ، 71
، 75 ، 76 ، 77 ، 79 ، 80 ، 82 ، 86 ، 88 ، 89 . ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް
ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު، މާލެ 1984 - 1986 މ.